

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 469/15/COL

z dnia 4 listopada 2015 r.

o zamknięciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie domniemanej pomocy państwa przyznanej spółce Innovation Norway w odniesieniu do jego działalności na rynku usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług oraz możliwej pomocy na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach (Norwegia) [2017/1150]

Urząd Nadzoru EFTA („Urząd”),

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61 ust. 1,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24,

UWZGLĘDNIAJĄC protokół 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale („protokół 3”), w szczególności jego art. 7 ust. 2 oraz część II art. 13 ust. 1,

PO wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. FAKTY

1. PROCEDURA

- (1) Pismem z dnia 5 lipca 2013 r. ⁽¹⁾ spółka tellUs IT AS (w późniejszym okresie połączona ze spółką New Mind ⁽²⁾), zwana dalej „New Mind | tellUs” lub „skarżącym”) złożyła skargę dotyczącą pomocy państwa do Urzędu dotyczącą działalności gospodarczej spółki Innovasjon Norge („Innovation Norway” lub „IN”) na rynku usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług w sektorze turystyki. Urząd otrzymał i zarejestrował skargę w dniu 8 lipca 2013 r.
- (2) Po wstępnym rozpoznaniu skargi Urząd postanowił w dniu 16 lipca 2014 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego przewidzianego w części I art. 1 ust. 2 protokołu 3, przyjmując decyzję nr 300/14/COL („decyzja o wszczęciu postępowania”) ⁽³⁾. W przedmiotowej decyzji Urząd wezwał władze norweskie i zainteresowane strony do zgłaszania uwag.

⁽¹⁾ Dokument nr 678002 i załączniki pod numerami dokumentów 678003–678007, 678010–678013 i 678017.

⁽²⁾ W październiku 2013 r. pierwotny skarżący, spółka tellUs IT AS, połączyła się ze spółką New Mind, w wyniku czego powstała spółka New Mind | tellUs. Zob. www.newmind.co.uk.

⁽³⁾ Opublikowana w Dz.U. C 334 z 25.9.2014, s. 8 oraz w Suplemencie EOG nr 53 z 25.9.2014, s. 1.

- (3) Pismem z dnia 1 września 2014 r. ⁽⁴⁾ władze norweskie przedstawiły uwagi do decyzji o wszczęciu postępowania. W dniu 30 września 2014 r. Urząd spotkał się z władzami norweskimi i IN. Na tym spotkaniu władze norweskie przedstawiły nowe informacje i wyjaśnienia w odniesieniu do swoich uwag z dnia 1 września 2014 r. Urząd zadał również IN dodatkowe pytania, na które udzielono odpowiedzi w wiadomości e-mail z dnia 17 października 2014 r. ⁽⁵⁾.
- (4) Wiadomością e-mail z dnia 9 października 2014 r. ⁽⁶⁾ Urząd otrzymał uwagi od jednej z zainteresowanych stron, tj. skarżącego. Pismem z dnia 10 października 2014 r. ⁽⁷⁾ Urząd przekazał te uwagi władzom norweskim. W dniu 27 października 2014 r. oraz w dniu 5 listopada 2014 r. Urząd odbył telekonferencje z IN.
- (5) Pismem z dnia 24 listopada 2014 r. ⁽⁸⁾ władze norweskie przedłożyły swoje uwagi dotyczące uwag skarżącego oraz dodatkowe informacje w sprawie.
- (6) Następnie Urząd otrzymał dodatkowe informacje w sprawie od skarżącego i IN ⁽⁹⁾. Informacje otrzymane od skarżącego przekazano władzom norweskim.

2. OPIS ŚRODKÓW

- (7) Niniejsza decyzja dotyczy działalności IN w sektorze turystyki.
- (8) IN jest spółką publiczną, której powierzono zadanie wspierania innowacji i rozwoju norweskich przedsiębiorstw i norweskiego przemysłu. IN wspiera krajowy sektor turystyki. Spółka IN założyła i prowadzi stronę internetową *visitnorway.com*; jest to najczęściej odwiedzana norweska strona internetowa o tematyce turystycznej ⁽¹⁰⁾.
- (9) Spółka IN – za pośrednictwem strony internetowej *visitnorway.com* – świadczy usługi na rzecz regionalnych rad ds. turystyki ⁽¹¹⁾ oraz organizacji zarządzania turystyką w regionach (ang. *Destination Management Organisation*) ⁽¹²⁾. Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach są lokalnymi/regionalnymi podmiotami promującymi turystykę na podlegających im obszarach geograficznych.
- (10) Wspomniane usługi obejmują (i) usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi; oraz (ii) usługi marketingowe i promocyjne w sektorze turystyki ⁽¹³⁾.
- (11) Skarżący zwraca uwagę na możliwe środki pomocy państwa dotyczące usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług, o czym jest również mowa w decyzji o wszczęciu postępowania. Mówiąc bardziej szczegółowo, w art. 1 decyzji o wszczęciu postępowania odniesiono się do trzech możliwych środków pomocy państwa.
- (12) Pierwszy domniemany środek pomocy państwa dotyczy pomocy państwa na rzecz IN w postaci rezygnacji z zysków za świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.
- (13) Drugi środek stanowi domniemany brak rozdziału rachunkowości i przejrzystej metody alokacji kosztów oddzielającej działalność gospodarczą spółki IN od jej działalności niemającej charakteru gospodarczego. Szczególnie istotną kwestią jest to, czy świadczenie przez IN usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług jest subsydiowane skrośnię środkami publicznymi otrzymanymi na świadczenie usługi niemającej charakteru gospodarczego, tj. na ogólną promocję Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych.

⁽⁴⁾ Dokument nr 720775 wraz z 12 załącznikami (dokumenty nr 720776–720788).

⁽⁵⁾ Dokument nr 726058.

⁽⁶⁾ Dokument nr 725167.

⁽⁷⁾ Dokument nr 725174.

⁽⁸⁾ Dokumenty nr 730559, 730560 i 730561.

⁽⁹⁾ Urząd otrzymał od skarżącego i od IN wiele wiadomości e-mail zawierających dodatkowe informacje. Spółka tellUs przesłała wiadomość e-mail w dniu 1 stycznia 2015 r. (dokument nr 734800). Spółka IN przesłała kilka wiadomości e-mail – dokumenty nr 742759 (wiadomość e-mail z dnia 16 stycznia 2015 r.), 744264 (wiadomość e-mail z dnia 5 lutego 2015 r.), 753927 (wiadomość e-mail z dnia 14 kwietnia 2015 r.), 754218 (wiadomość e-mail z dnia 17 kwietnia 2015 r.), 757843 (wiadomość e-mail z dnia 20 maja 2015 r.) oraz 758656 (wiadomość e-mail z dnia 29 maja 2015 r.); ponadto w dniu 16 kwietnia 2015 r. odbyła się telekonferencja z IN.

⁽¹⁰⁾ W szczególności w 2013 r. odnotowano 22,5 mln odwiedzin na stronie i 50 mln odsłon strony *visitnorway.com*, a w 2014 r. – 21,3 mln odwiedzin i 50,3 mln odsłon. Zob. informacje dostępne na stronie internetowej: <http://www.slideshare.net/hanspetteraalmo/new-structure-for-destinations-on-visitnorwayvom> oraz dokument nr 758656.

⁽¹¹⁾ W języku norweskim *Regionalt selskap*.

⁽¹²⁾ W języku norweskim *Destinasjonselskap*.

⁽¹³⁾ Urząd przedstawi opis tych usług w sekcjach 2.2 i 2.3 poniżej.

- (14) Trzeci domniemany środek pomocy państwa dotyczy pomocy państwa na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, polegającej na tym, że opłaty pobierane za świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług są niewystarczające do uzyskania rozsądnego zwrotu dla spółki IN z dokonanych przez nią inwestycji.

2.1. BENEFICJENCI DOMNIEMANEJ POMOCY PAŃSTWA

- (15) Rząd norweski założył spółkę IN w 2003 r. na mocy ustawy o Innovation Norway ⁽¹⁴⁾ („ustawa o IN”). Państwo jest właścicielem spółki w 51 %, a pozostałe 49 % należy do okręgów ⁽¹⁵⁾.
- (16) Spółkę założono jako instrument rządu norweskiego do celów promowania rozwoju biznesu tworzącego wartość dodaną w całym państwie ⁽¹⁶⁾. IN zarządza kilkoma norweskimi programami pomocy i je wdraża. Spółka IN wspiera krajowy sektor turystyki. Według władz norweskich „IN powierzono między innymi zadanie oferowania usług marketingu internetowego, aby dotrzeć do międzynarodowych i krajowych użytkowników na oficjalnej stronie internetowej *visitnorway.com*” ⁽¹⁷⁾.
- (17) Promocję turystyki lokalnej i regionalnej zapewniają regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze norweskie ⁽¹⁸⁾ w Norwegii jest około 300 regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych, tj. regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach. Ich głównym celem jest organizowanie działalności turystycznej i udzielanie informacji turystycznych. Regionalne rady ds. turystyki koncentrują się na promowaniu regionu na arenie międzynarodowej, natomiast organizacje zarządzania turystyką w regionach działają zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym w celu promowania określonych kierunków wyjazdów turystycznych ⁽¹⁹⁾. Z reguły ich udziałowcami są zarówno przedsiębiorstwa publiczne, jak i prywatne ⁽²⁰⁾. Regionalne rady ds. turystyki są zwykle zakładane jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, których udziały znajdują się w posiadaniu władz okręgów i przedstawicieli sektora turystyki. Organizacje zarządzania turystyką w regionach działają na szczeblu lokalnym, a ich struktura własnościowa jest zróżnicowana. Z reguły należą one jednak do samorządów terytorialnych i lokalnych przedsiębiorstw turystycznych.
- (18) Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach nie dążą do uzyskiwania maksymalnego zysku dla swoich właścicieli. Ich celem jest raczej stymulowanie działalności gospodarczej w sektorze turystyki na poszczególnych obszarach geograficznych ⁽²¹⁾.

2.2. USŁUGI INFRASTRUKTURY SIECIOWEJ I POWIĄZANE USŁUGI

- (19) Usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi w sektorze turystyki są świadczone za pośrednictwem „systemu zarządzania turystyką w regionach” ⁽²²⁾.

⁽¹⁴⁾ LOV-2003-12-19-130 (w języku norweskim *Lov om Innovasjon Norge*) dostępna na stronie internetowej: <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-12-19-130?q=lov+om+innovasjon+norge>.

⁽¹⁵⁾ Art. 2 ustawy o IN.

⁽¹⁶⁾ Zadania realizowane obecnie przez spółkę IN były, mówiąc ogólnie, wykonywane wcześniej przez cztery poprzedzające ją organizacje: Norweski Fundusz Rozwoju Przemysłowego i Regionalnego („SND”), Rządowe Biuro Konsultacyjne dla Inwestorów („SVO”), Norweską Radę Turystyki („NTC”) i Norweską Radę ds. Eksportu („NEC”). W języku norweskim *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, Statens Veiledningskontor for Oppfinnere, Norges Turistråd* i *Norges Eksportråd*. W 2004 r. wspomniane cztery podmioty zaprzestały działalności i połączyły się w spółkę IN.

⁽¹⁷⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

⁽¹⁸⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

⁽¹⁹⁾ Zob. „The Government’s tourism strategy. Destination Norway. National strategy for the tourism industry”. Norweskie Ministerstwo Handlu i Przemysłu. Dokument z dnia 10 kwietnia 2012 r., s. 44. Dokument ten przesłano do Urzędu jako załącznik 4 (dokument nr 688216) do pisma IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

⁽²⁰⁾ *Ibid.*

⁽²¹⁾ Przykładowo profil działalności Visit Trondheim AS (regionalnej rady ds. turystyki) wskazywał na to, że spółka nie ma na celu zapewnienia udziałowcom bezpośredniej korzyści gospodarczej (tłumaczenie wolne). W języku norweskim: „Selskapet har ikke som formål å skaffe eierne direkte økonomisk utbytte” (podkreślenie dodane). Zob. ogólnodostępne informacje w centralnym rejestrze koordynacyjnym podmiotów prawnych, który jest częścią rejestrów Brønnøysund. Link jest dostępny na stronie internetowej: <http://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=955715209>.

W odniesieniu do Visit Sørlandet AS (organizacji zarządzania turystyką w regionie) stwierdzono, że działalność spółki nie ma na celu przynoszenia zysków jej udziałowcom. W języku norweskim: „Områdemarkedsføring, profilering og merkevarebygging via tilrettelegging for salg og markedsføring for reiselivet på Sørlandet. **Selskapets virksomhet tar ikke sikte på å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte.** Eventuelt overskudd skal benyttes til å fremme selskapets formål. Selskapet kan eie aksjer/andeler i andre selskap” (podkreślenie dodane). Zob. profil działalności spółki dostępny w centralnym rejestrze koordynacyjnym podmiotów prawnych, który jest częścią rejestrów Brønnøysund na stronie internetowej: <http://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=993995282>.

⁽²²⁾ Zdefiniowano go jako „systemy, w ramach których konsoliduje się i dystrybuuje za pomocą różnych kanałów oraz platform szeroki wachlarz produktów sektora turystyki; ogólnie system obejmuje określony region i wspiera działania organizacji zarządzania turystyką w tym regionie. W systemie zarządzania turystyką w regionach stosuje się podejście zorientowane na klienta w celu zarządzania turystyką w regionie i promowania jej w sposób kompleksowy, zazwyczaj dostarczając rzetelnych informacji dotyczących danego miejsca, umożliwiając rezerwacje w czasie rzeczywistym, zapewniając narzędzia zarządzania turystyką i zwracając szczególną uwagę na wsparcie dla małych i niezależnych dostawców usług turystycznych”. Definicja systemu zarządzania turystyką w regionach jest dostępna na stronie internetowej <http://www.newmind.co.uk/technology-platform/destination-management-system>.

- (20) Za pośrednictwem systemu zarządzania turystyką w regionach przedsiębiorstwo z branży IT oferuje usługę, dzięki której jego klienci (przedsiębiorstwa zarządzające turystyką w regionach⁽²³⁾) mogą wprowadzać i regularnie aktualizować informacje na temat obiektów turystycznych, hoteli, restauracji, wydarzeń oraz informacje podobne na ich własnych stronach internetowych oraz jednocześnie w innych zewnętrznych kanałach, takich jak *visitnorway.com*, Google Maps, punkty informacji turystycznej, portale mobilne i gazety drukowane. Informacje są wykorzystywane przez ogół społeczeństwa do dokonywania rezerwacji lub do innych celów.
- (21) System zarządzania turystyką w regionach może oferować różne funkcje: (i) funkcję *informacyjną* (tj. tworzenie baz danych zawierających punkty zainteresowania lub aktualne informacje dotyczące wydarzeń, hoteli, restauracji, wystaw sztuki itp.); (ii) funkcję *dystrybucyjną* (tj. informacje przechowywane w bazie danych udostępnia się na różnych kanałach i platformach); oraz (iii) funkcję *wyszukiwania* (tj. wykorzystywaną na stronach internetowych w celu wyszukiwania i przedstawiania produktów sektora turystyki).
- (22) Graficzną ilustrację tych usług przedstawiono w motywie 43 poniżej.

2.3. USŁUGI MARKETINGOWE I PROMOCYJNE W SEKTORZE TURYSTYKI

- (23) Usługi marketingowe i promocyjne w sektorze turystyki mogą odnosić się do ogólnej promocji obszaru geograficznego lub do promocji określonych przedsiębiorstw czy określonej działalności.
- (24) Ogólna promocja oznacza udostępnianie odwiedzającym ogólnych informacji turystycznych związanych z krajobrazem, tradycjami kulinarnymi, pogodą itp. Promocja określonych przedsiębiorstw lub określonej działalności odnosi się do rozpowszechniania szczególnych treści (tj. informacji dotyczących hoteli, restauracji, wydarzeń kulturalnych itp.).
- (25) Co więcej, w przypadku promowania szczegółowych treści na *visitnorway.com* można wskazać dwie różne możliwości – albo informacje publikuje się bezpośrednio na tej stronie internetowej (tj. informacje zamieszcza się na stronie internetowej), albo na tej stronie internetowej zamieszcza się link do zewnętrznej strony internetowej, na której publikuje się określone informacje.

2.4. DZIAŁALNOŚĆ IN W SEKTORZE TURYSTYKI

- (26) Zakres zadań IN obejmuje promowanie sektora turystyki na poziomie krajowym. Rząd norweski od 1903 r. aktywnie działa w sektorze turystyki jako zainteresowana strona⁽²⁴⁾. Jak wskazano w motywie 17 powyżej, promocją turystyki na poziomie regionalnym i lokalnym zajmują się regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach. Pisma w sprawie rocznego budżetu państwa w rozdziale poświęconym IN zawierają instrukcje dotyczące działań IN w sektorze turystyki⁽²⁵⁾.
- (27) W 2007 r. władze norweskie przyjęły krajową strategię w sektorze turystyki, ustanawiając główne cele rządowe dla tego sektora⁽²⁶⁾. Jednym z tych celów było wzmocnienie wizerunku Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych. W tym kontekście w 2007 r. spółka IN opracowała i utworzyła stronę internetową *visitnorway.com*. Zgodnie ze strategią dla sektora turystyki „strona internetowa ma zachęcać odwiedzających do podróżowania do Norwegii oraz ma dostarczać rzetelnych i kompleksowych informacji o Norwegii i o tym, co sektor turystyki ma do zaoferowania”⁽²⁷⁾.

⁽²³⁾ Pojęcie przedsiębiorstw zarządzających turystyką w regionach jest pojęciem używanym w sektorze turystyki do określania przedsiębiorstw oferujących profesjonalne usługi udostępniania wiedzy lokalnej, wiedzy fachowej oraz zasobów, które specjalizują się w planowaniu i organizowaniu wydarzeń, zajęć, wycieczek, transportu itp. Ogólnie rzecz ujmując, pojęcie to odnosi się do przedsiębiorstw świadczących profesjonalne usługi w branży turystycznej.

⁽²⁴⁾ Pismo IN z dnia 20 grudnia 2013 r. (dokument nr 694258). Krajowe Stowarzyszenie Turystyki, które było wspólnym organem państwa oraz gminnych i prywatnych zainteresowanych stron w sektorze turystyki, powstało w 1903 r. i funkcjonowało do 1984 r. Od tego momentu działania promocyjne Krajowego Stowarzyszenia ds. Turystyki kontynuowała fundacja NORTRA, która w 1999 r. zmieniła swoją nazwę na NTC. Od 2004 r. zadania NTC przejęła spółka IN w następstwie połączenia tych dwóch podmiotów. Dodatkowe informacje dotyczące podmiotów, którym tradycyjnie powierzono zadanie promocji Norwegii jako kierunku wyjazdów wakacyjnych, dostarczono również w piśmie IN z dnia 20 grudnia 2013 r. (dokument nr 694258).

⁽²⁵⁾ Statsbudsjettet 2013 – oppdragsbrev Innovasjon Norge, s. 14. Dokument dostępny na stronie internetowej: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/nhd/vedlegg/brev/2013_oppdragsbrev_innovasjon norge.pdf.

Statsbudsjettet 2014 – oppdragsbrev Innovasjon Norge. Dokument dostępny na stronie internetowej: https://www.regjeringen.no/contentassets/ab7b70cc80924f038a26a89417d0eb66/in_oppdragsbrev_2014.pdf.

Statsbudsjettet 2015 – oppdragsbrev Innovasjon Norge. Dokument dostępny na stronie internetowej: [http://www.innovasjon norge.no/PageFiles/2814818/Oppdragsbrev%20KLD%20\(2\).pdf](http://www.innovasjon norge.no/PageFiles/2814818/Oppdragsbrev%20KLD%20(2).pdf).

⁽²⁶⁾ Zob. „The Government’s tourism strategy. Valuable experiences. National strategy for the tourism industry”. Norweskie Ministerstwo Handlu i Przemysłu. Dokument z dnia 18 grudnia 2007 r. Załącznik 1 (dokument nr 688214) do pisma IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

⁽²⁷⁾ *Ibid.*, podtytuł 7.5. „Visitnorway.com”, s. 68.

- (28) Od czasu utworzenia strony internetowej *visitnorway.com* spółka IN – oprócz dostarczania ogólnych informacji o Norwegii (co stanowi działalność niemającą charakteru gospodarczego) – oferuje również regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach możliwość promowania własnych określonych treści turystycznych (tj. informacji na temat wydarzeń, hoteli, transportu itp.) na stronie internetowej *visitnorway.com*. Spółka IN podpisała standardowe umowy z regionalnymi radami ds. turystyki i organizacjami zarządzania turystyką w regionach, na podstawie których określone treści turystyczne regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach są publikowane na stronie *visitnorway.com* (bezpośrednio lub za pomocą hiperłączy) w zamian za uiszczenie rocznej opłaty subskrypcyjnej wyliczanej na podstawie rocznego obrotu poszczególnych regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach. Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach w przeszłości miały również własne strony internetowe, na których dostarczały ogólnych informacji o swych poszczególnych obszarach geograficznych oraz promowały określone produkty sektora turystyki, tj. świadczyły usługi o charakterze gospodarczym w imieniu swoich zainteresowanych stron i właścicieli.
- (29) W 2012 r. rząd norweski przyjął nową strategię w zakresie turystyki mającą na celu poprawę krajowej struktury sektora turystyki ⁽²⁸⁾. Cele nowej strategii miały służyć zwiększeniu efektywności wsparcia publicznego dla sektora, obniżeniu liczby zaangażowanych podmiotów i zapewnieniu większego stopnia koordynacji między nimi. Co więcej, władze norweskie oświadczyły, że ich celem jest uniknięcie dywersyfikacji stron internetowych dotyczących turystyki w Norwegii, mających różną strukturę i różny układ oraz stosujących różne systemy rezerwacji, różne języki itp., w sytuacji gdy wszystkie te strony częściowo finansują różne organy rządowe, okręgi lub gminy.
- (30) Następnie w 2013 r. Ministerstwo Handlu, Przemysłu i Rybołówstwa przyjęło „nową strukturę sektora turystyki”, która miała za zadanie ułatwić turystom wybór Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych ⁽²⁹⁾.
- (31) Jak stwierdzono w piśmie IN w sprawie budżetu z 2013 r. („pismo w sprawie budżetu z 2013 r.” ⁽³⁰⁾), „Innovation Norway ma zapewnić odpowiedni podział odbywanych w Norwegii podróży dzięki wykorzystaniu *visitnorway.com* oraz zwiększać kompetencje podmiotów działających w sektorze turystycznym [...]”. *Visitnorway.com* uznano zatem za kluczowy element strategii promowania turystyki w Norwegii ⁽³¹⁾. Do IN zwrócono się o rozbudowanie strony internetowej i zwiększenie wsparcia dla sektora turystyki. Celem było zaoferowanie usług marketingu internetowego, aby dotrzeć zarówno do międzynarodowych, jak i krajowych użytkowników na oficjalnej stronie internetowej *visitnorway.com* ⁽³²⁾.
- (32) Biorąc pod uwagę ten cel, spółka IN rozpoczęła projekt zatytułowany „nowa struktura *visitnorway*” („nowa struktura”) ⁽³³⁾. W ramach nowej struktury regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach zaoferowano nie tylko usługi marketingowe i promocyjne (co jest gwarantowane w drodze umów standardowych, zob. motyw 28), lecz również usługi dodatkowe.
- (33) Spółka IN dokonała wielu niezbędnych zmian we właściwościach i funkcjach platformy *visitnorway.com*, tak aby nadała ona za najnowszymi technologiami i aby umożliwiała efektywne prowadzenie platformy w miarę upływu czasu. W 2013 r. spółka IN zaczęła oferować niektóre funkcje systemu zarządzania turystyką w regionach (niniejszym zdefiniowane łącznie jako „usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi”) norweskim regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które chciały przenieść treść z własnych stron internetowych na *visitnorway.com*. Takie włączenie treści na platformę *visitnorway.com* jest zgodne z celami określonymi przez władze norweskie w ich nowej strategii w zakresie turystyki, które polegają między innymi na unikaniu dywersyfikacji stron internetowych dotyczących turystyki w Norwegii (zob. motyw 29 powyżej).
- (34) W rezultacie w 2014 r. wszystkim regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach zaoferowano umowy partnerstwa typu premium z możliwością korzystania z *visitnorway.com* jako

⁽²⁸⁾ Zob. „The Government’s tourism strategy. Destination Norway. National strategy for the tourism industry”. Norweskie Ministerstwo Handlu i Przemysłu. Dokument z dnia 10 kwietnia 2012 r. Załącznik 4 (dokument nr 688216) do pisma IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213). Dokument dostępny na stronie internetowej: https://www.regjeringen.no/contentassets/1ce1d6cdbc47739b3320a66817a2dd/lenke_til_strategien-engelsk.pdf.

⁽²⁹⁾ W celu uzyskania dodatkowych informacji zob. plan projektu nowej krajowej struktury sektora turystyki opracowany przez Ministerstwo Handlu, Przemysłu i Rybołówstwa (wersja 1.2 z dnia 20 czerwca 2013 r.): <http://www.regjeringen.no/upload/NHD/Temasider/Reiseliv/Riktigprosjektplan.pdf>.

⁽³⁰⁾ Zob. przypis 25 powyżej.

⁽³¹⁾ Jak stwierdzono w piśmie w sprawie budżetu z 2014 r., „Innovation Norway dalej rozwija krajowy portal turystyczny na stronie internetowej *visitnorway.com* [...]”.

⁽³²⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

⁽³³⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

z własnej strony głównej zamiast tworzenia lub utrzymywania własnej strony głównej. Przeniesienie danych na *visitnorway.com* oznaczało zamknięcie własnych stron internetowych. Wspomniane usługi zaoferowano jedynie regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, a nie wszystkim podmiotom na rynku; tj. nie wszystkim potencjalnym użytkownikom, w tym udziałowcom lub klientom zewnętrznym regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach ⁽³⁴⁾.

- (35) Po przeniesieniu danych na *visitnorway.com* niektóre z usług, które regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach wcześniej nabyły od przedsiębiorstw takich jak skarżący, stały się zbędne. W szczególności zbędna dla regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach stała się funkcja „wyszukiwania” i zazwyczaj rozwiązywano umowy licencjodawców z przedsiębiorstwami takimi jak New Mind | tellUs. Z drugiej strony inne funkcje – takie jak funkcja informacyjna – były cały czas potrzebne w celu tworzenia i utrzymywania punktów zainteresowania lub aktualnych informacji, które miały zostać opublikowane na *visitnorway.com*.
- (36) Pomimo że wszystkim regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach zaoferowano umowy partnerstwa typu premium, nie wszystkie z nich były/są zainteresowane nowymi usługami, ponieważ przeniesienie danych na *visitnorway.com* oznaczało między innymi zaakceptowanie warunków i ograniczeń redakcyjnych nałożonych przez IN ⁽³⁵⁾. W związku z tym niektóre regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach pozostają przy umowach standardowych, w ramach których IN świadczy na ich rzecz usługi promocyjne i marketingowe (zob. motyw 28 powyżej).
- (37) Projekt „nowa struktura” sektora turystyki w ramach *visitnorway.com* (zob. motyw 32 powyżej) obejmował również dwa projekty pilotażowe – Alfa i Beta – w 2013 r. przed podpisaniem umów partnerstwa typu premium w 2014 r., jak opisano w motywie 34 powyżej. Zostaną one opisane bardziej szczegółowo poniżej.

Projekt „Pilot Alfa”

- (38) W marcu 2013 r. spółka IN wdrożyła projekt zwany „Pilot Alfa” wraz z dwoma pilotażowymi klientami – VisitSørlandet i VisitTrondheim. Pilot Alfa odnosi się do przeniesienia stron internetowych Visit Sørlandet AS ⁽³⁶⁾ (regionalnej rady ds. turystyki) i Visit Trondheim AS ⁽³⁷⁾ (organizacji zarządzania turystyką w regionach) na platformę *visitnorway.com*.
- (39) Obydwie spółki wybrano jako uczestników projektu pilotażowego i podpisały one umowy partnerstwa typu premium z IN w celu korzystania z *visitnorway.com*. W rezultacie podpisania tych umów obydwie spółki przekierowały swoje adresy URL ⁽³⁸⁾ na *visitnorway.com* i zaprzestały używania własnych stron głównych. Informacje dostępne na tych stronach (tj. ogólne informacje turystyczne i szczegółowe treści turystyczne) przeniesiono na *visitnorway.com*.

⁽³⁴⁾ W odróżnieniu od usług w zakresie baz danych świadczonych przez IN rozwiązanie New Mind | tellUs jest oferowane wszystkim przedsiębiorstwom w sektorze turystyki (nie tylko regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach) i w ramach tego rozwiązania informacje wprowadzone do bazy danych są przekazywane jednocześnie wielu różnym kanałom medialnym.

⁽³⁵⁾ Spółka IN wyjaśniła w swojej odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775), że IN oferuje tę samą umowę wszystkim regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach (istnieje wzór umowy, którego kopię przesłano Urzędowi). Kilka regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach nie wykazuje zainteresowania podpisaniem umów typu premium ze względu na ograniczenia nałożone przez IN. Przykładowo: (i) wiele organizacji zarządzania turystyką w regionach uważa, że profilowanie ich regionu w ramach wspólnego, krajowego profilu strony internetowej *visitnorway.com* jest zniechęcające, (ii) redaktor IN może zawiesić lub zmienić treść, którą strona umowy partnerstwa typu premium publikuje na swojej stronie, jeżeli zachodzi konflikt interesów lub jeżeli treść nie pasuje do profilu *visitnorway.com*, (iii) jeżeli organizacja zarządzania turystyką w regionie zamknie własne strony internetowe, utraci swoją nazwę domeny itp.

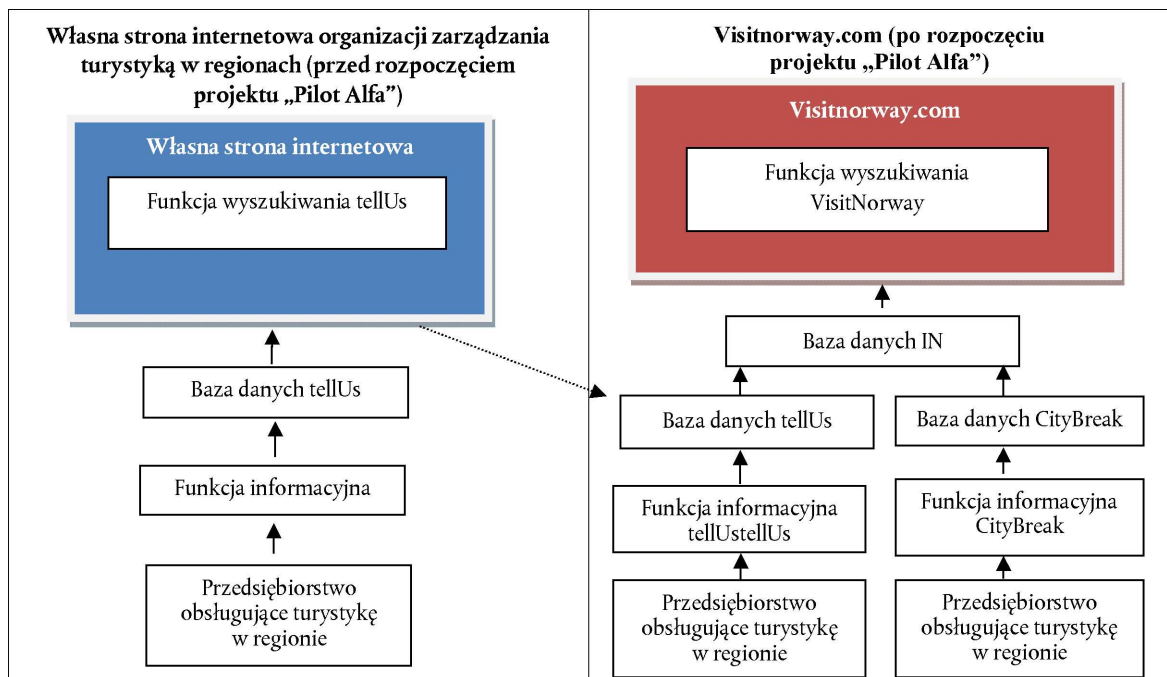
⁽³⁶⁾ Regionalną radę ds. turystyki założono jako przedsiębiorstwo regionalne dla okręgów Aust-Agder i Vest-Agder w 2010 r. Właścicielami przedsiębiorstwa są władze okręgowe i samorządowe, a także kilka przedsiębiorstw prywatnych, takich jak Color Line, Fjord Line, Amusement Park itp. Zob. „The Government’s tourism strategy. Destination Norway. National strategy for the tourism industry”. Zob. przypisy 19. Dodatkowe informacje dotyczące przedsiębiorstwa są dostępne w centralnym rejestrze koordynacyjnym podmiotów prawnych, który jest częścią rejestrów Brønnøysund na stronie internetowej: <http://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=993995282>

⁽³⁷⁾ Visit Trondheim AS założono w 1989 r. w celu rozwijania sektora turystyki w Trondheim. Udziałowcami spółki są: Rezidor Hotels Norway AS (12,77 %), Bo-hotell AS (7,34 %), Realinvest AS (6,78 %) i inni (73,11 %).

Zgodnie z profilem działalności: „Visit Trondheim jest spółką obsługującą turystykę w regionie z ofertą skierowaną do organizacji, instytucji, przedsiębiorstw i departamentów rządowych, których interesy wiążą się z sektorem turystyki w Trondheim i w regionie Trondheim. Rozwój turystyki w regionie następuje w sposób skoordynowany z rozwojem społeczności, działalności gospodarczej i turystyki. Visit Trondheim określa i świadczy usługi hostingu i marketingu profilowanego, a także prowadzi sprzedaż, marketing oraz przyczynia się do rozwoju Trondheim i regionu Trondheim jako kierunku wyjazdów turystycznych, miejsca konferencji, imprez kulturalnych i innych. Visit Trondheim gwarantuje, że wszystkie zaangażowane strony zmierzają w tym samym celu, aby zapewnić osiągnięcie przez Trondheim pożądanego statusu jako kierunku wyjazdów turystycznych, a także aby zrealizowano ambicje w odniesieniu do atrakcyjności i reputacji Trondheim. Celem spółki nie jest uzyskanie bezpośredniego zysku ekonomicznego dla jej właścicieli. Po likwidacji spółki ewentualny zysk zostanie przeznaczony na przedmiot jej działalności” (tłumaczenie wolne). Dodatkowe informacje dotyczące spółki są dostępne w centralnym rejestrze koordynacyjnym podmiotów prawnych, który jest częścią rejestrów Brønnøysund na stronie internetowej: <http://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=955715209>

⁽³⁸⁾ URL (ang. *Uniform Resource Locator*) oznacza ujednolicony format adresowania zasobów. Adres URL jest sformatowanym tekstowym typem danych wykorzystywanym przez przeglądarki internetowe, klientów poczty elektronicznej i inne rodzaje oprogramowania w celu wskazania zasobów sieciowych w internecie.

- (40) W momencie gdy obydwie spółki prowadziły własne strony, były one klientami skarżącego. W związku z tym korzystały z funkcji informacyjnej tellUs oraz z funkcji wyszukiwania tellUs oraz uiszczaly opłatę licencyjną na rzecz skarżącego za korzystanie z tych funkcji. Po przekierowaniu swojego adresu URL na *visitnorway.com* i zamknięciu własnych stron internetowych spółki te rozwiązały jednak swoje umowy w zakresie funkcji wyszukiwania, ponieważ z przyczyn technicznych na *visitnorway.com* można korzystać jedynie z funkcji wyszukiwania IN (jedyną wyszukiwarką internetową na stronie jest wyszukiwarka opracowana przez IN i zainstalowana na platformie).
- (41) Obydwe spółki wciąż były stronami umów ze skarżącym lub podobnym przedsiębiorstwem w zakresie funkcji informacyjnej. IN nie zapewnia tej funkcji. W przeszłości Skarżący był jedynym dostawcą usług systemu zarządzania turystyką w regionach na norweskim rynku. Jednak w latach 2012–2013 wszedł na rynek międzynarodowy konkurent, Citybreak, oferując funkcję informacyjną, tj. umożliwiając dostawcom usług turystycznych tworzenie bazy danych punktów zainteresowania ⁽³⁹⁾.
- (42) Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach, które przenieśli się na *visitnorway.com*, mogły zatem wybierać spośród różnych przedsiębiorstw oferujących funkcję informacyjną (New Mind | tellUs lub CityBreak lub też dowolnych innych podmiotów, które mogły wejść na rynek), natomiast klienci korzystający z usług wyszukiwania tellUs mogli używać jedynie funkcji informacyjnych tellUs. W okresie, gdy spółka New Mind | tellUs była jedynym dostawcą usług sieciowych i infrastruktury, wszystkie regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach musiały zawrzeć umowy z New Mind | tellUs zarówno na funkcję wyszukiwania, jak i na funkcję informacyjną.
- (43) Na poniższej grafice przedstawiono korzystanie z różnych funkcji przed rozpoczęciem projektu „Pilot Alfa” i po jego rozpoczęciu:

Źródło: Informacje Urzędu na podstawie informacji uzyskanych od władz norweskich (dokument nr 688213).

- (44) Usługi, które spółka IN oferowała regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach przed wdrożeniem projektu „nowa struktura” (tj. usług marketingu internetowego i usług promocyjnych na stronie internetowej *visitnorway.com*), oferowano za opłatą wliczaną raczej na podstawie ich rocznych obrotów niż na podstawie ceny rynkowej za uzyskane usługi (zob. motyw 28 powyżej). Tego rodzaju system wyceny stosowano również w ramach projektu „Pilot Alfa” bez nakładania żadnych dodatkowych opłat za dodatkowe usługi świadczone przez IN (usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi).

⁽³⁹⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688213).

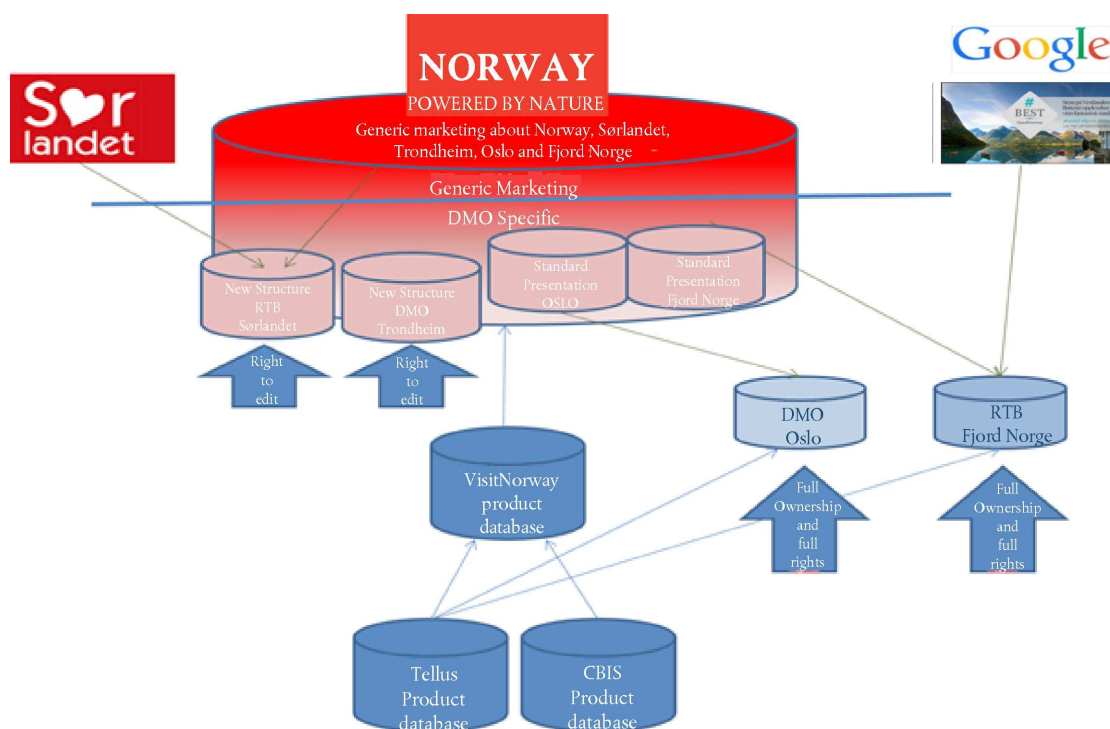
- (45) Władze norweskie wyjaśniły ⁽⁴⁰⁾, że nie nałożono dodatkowych opłat za dodatkowe usługi, ponieważ nowe usługi były wciąż opracowywane i obydwie spółki zaangażowane w projekt pilotażowy poświęciły dużo czasu i wysiłku na pomoc w rozwijaniu nowych funkcji IN, co tym samym stanowiło rekompensatę dla IN w postaci cennych informacji zwrotnych i wkładu w opracowywanie nowych usług.

Projekt „Pilot Beta”

- (46) Od lipca 2013 r. do listopada 2013 r. spółka IN realizowała „Pilot Beta”. W trakcie tego projektu pilotażowego spółka IN analizowała nowe modele biznesowe, w tym możliwość promowania nowych umów partnerstwa typu premium wśród wszystkich regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.
- (47) Od dnia 1 stycznia 2014 r. spółka IN oferowała umowy partnerstwa typu premium wszystkim zainteresowanym organizacjom zarządzania turystyką w regionach i regionalnym radom ds. turystyki na niedyskryminujących warunkach. Spółka IN wprowadziła nowy model wyceny za te usługi, w którym – według władz norweskich – wyznaczona cena miała odzwierciedlać koszty usług świadczonych przez IN oraz rozsądny zysk. Nowy model wyceny miał również zastosowanie do obydwu projektów pilotażowych, tj. VisitSørlandet i VisitTrondheim, od dnia 1 stycznia 2014 r.
- (48) W rezultacie, jak przedstawiono na rysunku 2 poniżej, spółka IN zaoferowała regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach dwie różne możliwości ⁽⁴¹⁾: (i) usługi w ramach umów partnerstwa typu premium ⁽⁴²⁾; oraz (ii) promocja w ramach umów niebędących umowami typu premium ⁽⁴³⁾. Niezależnie od stosunku łączącego *visitnorway.com* z regionalnymi radami ds. turystyki i organizacjami zarządzania turystyką w regionach *visitnorway.com* promuje Norwegię jako kierunek wyjazdów turystycznych, dostarczając ogólnych informacji na temat tego państwa ⁽⁴⁴⁾.
- (49) Umowy partnerstwa typu premium podpisano z regionalnymi radami ds. turystyki i organizacjami zarządzania turystyką w regionach, które chciały przenieść się na *visitnorway.com*. Tym regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które nie chciały przenieść swoich stron internetowych na *visitnorway.com* (niebędących stronami umów partnerstwa typu premium), spółka IN zaoferowała te same usługi promocyjne i marketingowe, które wcześniej oferowała na podstawie umów standardowych.

Rysunek 2

Obecna struktura *visitnorway.com*

Źródło: IN.

⁽⁴⁰⁾ Drugie pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688215). Zob. również odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽⁴¹⁾ Określone jako „charakterystyczne dla organizacji zarządzania turystyką w regionach” na rys. 2.

⁽⁴²⁾ Określone jako „nowa struktura” na rys. 2.

⁽⁴³⁾ Określona jako „standardowa prezentacja” na rys. 2.

⁽⁴⁴⁾ Określone jako „marketing ogólny” na rys. 2.

3. SKARGA

- (50) New Mind | tellUs podnosi w swojej skardze, że działania promocyjne spółki IN i jej zadania w odniesieniu do *visitnorway.com* jako krajowego portalu turystycznego można uznać za usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym zgodnie z przepisami EOG dotyczącymi pomocy państwa.
- (51) W 2013 r. spółka IN weszła jednak na nowy rynek ⁽⁴⁵⁾, oferując regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach nowe usługi o charakterze gospodarczym umożliwiające im przeniesienie swoich stron na *visitnorway.com* (tj. usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi). New Mind | tellUs uważa, że wspomniane usługi wykraczają poza zakres zadań powierzonych IN i nie są świadczone zgodnie z wyrokiem w sprawie Altmark ⁽⁴⁶⁾.
- (52) Skarżący podkreśla, że spółka IN nie powinna otrzymać pomocy państwa, ponieważ świadczy usługi o charakterze gospodarczym ⁽⁴⁷⁾.
- (53) W szczególności w skardze odniesiono się do czterech różnych form domniemanej pomocy państwa:
- braku wdrożenia rozdziału rachunkowości dla działalności handlowej w ramach IN;
  - zysku utraconego ze względu na niekomercyjny charakter działalności gospodarczej IN;
  - domniemanej pomocy przyznanej regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach przez IN w postaci usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług świadczonych po cenach niższych niż cena rynkowa; oraz
  - ogólnego zwolnienia z podatku dochodowego przyznanego IN, mającego również zastosowanie do działalności gospodarczej IN.
- (54) Ponadto New Mind | tellUs podnosi również, że IN zachęca swoich klientów do rozwiązywania wcześniejszych umów z New Mind | tellUs, oferując regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które przenoszą się na *visitnorway.com*, nieodpłatne usługi tłumaczeniowe ⁽⁴⁸⁾.

4. PODSTAWY WSZCZĘCIA FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

- (55) W dniu 16 lipca 2014 r. Urząd postanowił o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego przewidzianego w części I art. 1 ust. 2 protokołu 3.
- (56) Urząd ograniczył jednak zakres formalnego postępowania wyjaśniającego do trzech spośród środków wskazanych przez skarżącego: (i) braku wdrożenia rozdziału rachunkowości dla działalności handlowej w ramach IN oraz braku mechanizmu alokacji kosztów; (ii) zysku utraconego ze względu na niekomercyjny charakter działalności gospodarczej; oraz (iii) domniemanej pomocy przyznanej regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach przez IN w postaci cen niewystarczających do uzyskania rozsądnego zwrotu z inwestycji podczas świadczenia na ich rzecz usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług.
- (57) Ogólne zwolnienie z podatku dochodowego przyznane IN zostało wyłączone z decyzji o wszczęciu postępowania ⁽⁴⁹⁾. W odniesieniu do tej kwestii wszczęto postępowanie w sprawie istniejącej pomocy.
- (58) W odniesieniu do środków objętych zakresem decyzji o wszczęciu postępowania Urząd uznał wstępnie, że świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług stanowiło działalność gospodarczą odrębną od samej promocji Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych. Te nowe usługi oferowano wszystkim regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach dopiero od dnia 1 stycznia 2014 r. Sąd Urząd stwierdził, że gdyby wspomniane środki miały stanowić pomoc państwa, sprowadzałyby się do nowej pomocy ⁽⁵⁰⁾.
- (59) Co więcej, Urząd był również zdania, że gdyby ustalono, iż IN nie pobierało ceny funkcjonującej na rynku konkurencyjnym za usługi świadczone na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, nie można by było wykluczyć istnienia nowej pomocy na korzyść tych podmiotów.

⁽⁴⁵⁾ Według skarżącego: „do chwili obecnej oferowanie sektorowi turystyki usług infrastruktury platformy IT nie wchodziło w zakres działań IN”. Skarga (dokument nr 678002), s. 8.

⁽⁴⁶⁾ Trybunał uznał w swoim wyroku w sprawie Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg C-280/00 EU:C:2003:415, że rekompensata za usługi spełniająca wszystkie cztery kryteria ustanowione w pkt 89–93 wyroku nie stanowi pomocy państwa.

⁽⁴⁷⁾ W celu uzyskania dodatkowych szczegółowych informacji na temat skargi zob. decyzja o wszczęciu postępowania, o której mowa w motywie 2 powyżej.

⁽⁴⁸⁾ Wiadomość e-mail z dnia 15 listopada 2013 r. (dokument nr 690346).

⁽⁴⁹⁾ W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji zob. motywy 61 i 62 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁵⁰⁾ W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji zob. motywy 115–126 decyzji o wszczęciu postępowania.

- (60) Ponadto Urząd wyraził wątpliwości, czy domniemane środki pomocy państwa można uznać za zgodne z przepisami Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) jako pomoc na promowanie działalności turystycznej⁽⁵¹⁾.
- (61) Biorąc pod uwagę te wstępne wnioski, Urząd uznał, że nie posiada wystarczających informacji, aby wykluczyć istnienie pomocy państwa lub jej niezgodność z Porozumieniem EOG. W związku z tym wszczęto formalne postępowanie wyjaśniające.

5. UWAGI OSÓB TRZECICH DO DECYZJI O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA

- (62) Jedynie spółka New Mind | tellUs, skarżący, przedłożyła uwagi do decyzji o wszczęciu postępowania.
- (63) Co do istoty skarżący podkreśla, że spółka IN weszła na już dobrze funkcjonujący rynek usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług, które są usługami o charakterze gospodarczym. Wejście na ten rynek nie jest odpowiedzią na polecenie państwa i byłoby sprzeczne z głównym zadaniem IN polegającym na promowaniu prywatnej przedsiębiorczości.
- (64) New Mind | tellUs zgadza się ze wstępnymi ustaleniami Urzędu dotyczącymi występowania zasobów państwowych, możliwości przypisania środka państwu, selektywności i potencjalnego zakłócenia konkurencji.
- (65) W kwestii istnienia korzyści skarżący twierdzi, że IN subsydiowała skrośnie swoje usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi. Przemawia za tym brak odpowiedniego rozdziału rachunkowości w ramach IN oraz rezygnacja przez IN z zysków za świadczenie tych usług o charakterze gospodarczym na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach. Skarżący utrzymuje również, że IN nieodpłatnie oferuje usługi tłumaczeniowe (zob. motyw 54 powyżej).
- (66) W odniesieniu do domniemanej pomocy na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach skarżący podnosi, że władze norweskie nie poinformowały ich o decyzji o wszczęciu postępowania.
- (67) Co więcej, skarżący argumentuje, że w trakcie projektów pilotażowych wybrani klienci pilotażowi nie uiszczali opłaty za otrzymywane usługi. Model wyceny wprowadzony w późniejszym terminie przez IN nie obejmował wszystkich odpowiednich kosztów ani nie zapewniał rozsądnego zysku. W szczególności spółka IN nie ujmuje w swoich obliczeniach wszystkich kosztów prac rozwojowych związanych z infrastrukturą stworzoną na potrzeby nowej struktury (18 mln NOK), a także nie oblicza „zwrotu z inwestycji”. W związku z tym regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach uzyskują korzyść.
- (68) W odniesieniu do zgodności skarżący podnosi, że na badanym rynku nie ma żadnej niedoskonałości. Co więcej, fakt, że IN oferuje nieodpłatne lub subsydiowane usługi tłumaczeniowe regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach przenoszącym treści na platformę *visitnorway.com*, stanowi warunek powiązany naruszający przepisy prawa ochrony konkurencji, a zatem nie można uznać domniemanej pomocy za zgodną.
- (69) W dniu 13 stycznia 2015 r. skarżący przesłał do Urzędu kopię pisma w sprawie budżetu państwa z 2015 r.⁽⁵²⁾. Zdaniem skarżącego pismo to stanowi potwierdzenie, że działalność IN w zakresie świadczenia usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług wykracza poza zakres zadań IN, który ogranicza się do ogólnego promowania Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych.

6. UWAGI WŁADZ NORWESKICH DO DECYZJI O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA I DO UWAG OSOBY TRZECIEJ

- (70) W odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania⁽⁵³⁾ władze norweskie stwierdziły, że przedmiotowe środki nie stanowią pomocy państwa oraz że gdyby którykolwiek ze środków stanowił pomoc państwa, pomoc taka musiałaby zostać sklasyfikowana jako istniejąca pomoc, ponieważ promowanie turystyki w Norwegii było jednym z zadań poprzedników IN z okresu przed podpisaniem Porozumienia EOG.
- (71) Ewentualnie, gdyby ustalono istnienie nowej pomocy, musiałaby ona zostać uznana za zgodną z Porozumieniem EOG jako rekompensata za usługę świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym lub zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG jako pomoc na promowanie sektora turystyki.

⁽⁵¹⁾ W celu uzyskania dodatkowych informacji na temat argumentacji Urzędu w przedmiocie zgodności zob. motywy 129–137 decyzji o wszczęciu postępowania.

⁽⁵²⁾ Dodatkowe informacje od skarżącego (wiadomość e-mail od skarżącego z dnia 13 stycznia 2015 r. (dokument nr 734800)).

⁽⁵³⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

- (72) Władze norweskie twierdzą, że „jeżeli działalność gospodarczą można oddzielić od zadania organu publicznego, organ można postrzegać jako przedsiębiorstwo pełniące tę funkcję. Wszelką działalność należy jednak postrzegać jako działalność niemającą charakteru gospodarczego, jeżeli działań nie można od siebie oddzielić”⁽⁵⁴⁾. Na tej podstawie władze norweskie uważają, że Urząd źle zrozumiał fakty, ponieważ przedmiotowych usług, tj. usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług, nie świadczy się samodzielnie, ale wyłącznie jako zintegrowaną część usług oferowanych za pośrednictwem *visitnorway.com*, które w ujęciu całościowym muszą zostać uznane za działalność niemającą charakteru gospodarczego. Świadczenie tych usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach stanowi część zadania IN polegającego na promowaniu Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych, co z kolei wchodzi w zakres krajowej strategii w zakresie turystyki na rzecz promowania przedsiębiorstw i działalności gospodarczej. W rezultacie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług nie można oceniać odrębnie, ale jedynie jako część działalności promocyjnej IN.
- (73) W każdym przypadku gdy IN zawiera umowy o świadczenie usług odpłatnych, stosuje model kosztów podstawowych, aby zagwarantować, że uwzględniono wszystkie odpowiednie koszty usług ponoszone przez IN. Metoda ta została skodyfikowana w „Guidelines for user payments” (Wytycznych dotyczących opłat użytkownika) zawartych w piśmie IN w sprawie budżetu z 2011 r.⁽⁵⁵⁾ i IN stosuje ją od 2011 r. IN wykorzystuje również tę metodę alokacji kosztów w umowach typu premium, co pozwala IN na uwzględnienie wszystkich kosztów związanych z umowami typu premium. IN uwzględnił również w swoim budżecie i cenach oczekiwany zysk w wysokości [od ... % do ... %]. Władze norweskie wyjaśniły również, że sektor turystyki, w szczególności rynek usług infrastruktury sieciowej, jest bardzo dynamiczny. W rezultacie IN i *visitnorway.com* muszą dostosowywać świadczone usługi do osiągnięć technologicznych i zmian rynkowych.
- (74) W odniesieniu do zgodności władze norweskie argumentują, że mają zastosowanie przepisy dotyczące usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Według władz norweskich, gdyby usługi objęte oceną w tej sprawie zostały uznane za działalność gospodarczą oraz gdyby stwierdzono istnienie pomocy, pomoc taka musiałaby zostać poddana ocenie pod kątem zasad zgodności dotyczących usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym⁽⁵⁶⁾. Władze norweskie są zdania, że świadczenie tych usług pozostaje w duchu decyzji Komisji 2012/21/UE⁽⁵⁷⁾.
- (75) Władze norweskie argumentują również, że przedmiotowe środki należy uznać za zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia EOG zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG jako pomoc państwa na promowanie sektora turystyki.
- (76) Władze norweskie podkreślają, że udzielenie regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach dostępu do platformy zwiększyło konkurencję na rynku usług związanych z funkcją informacyjną, który stanowi rynek niższego szczebla. Należy to uwzględnić w celu zrównoważenia wszelkich możliwych negatywnych skutków domniemanej pomocy. Władze norweskie wyjaśniają, że w związku z gromadzeniem na stronie *visitnorway.com* informacji na temat produktów turystycznych oferowanych przez wszystkich możliwych konkurentów, tj. New Mind | tellUs lub Citybreak lub też dowolne inne przedsiębiorstwo, które może wejść na rynek, wzrosła presja konkurencyjna na tym rynku. W przeszłości spółka New Mind | tellUs była jedynym usługodawcą na rynku. Co więcej, IN oferuje platformę regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które nie konkurują z przedsiębiorstwami poza granicami Norwegii.
- (77) Władze norweskie podnoszą, że IN oferuje nieodpłatne usługi tłumaczeniowe regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które podpisały umowy typu premium; ponadto władze wyjaśniły, w jaki sposób IN pokrywa koszty tłumaczenia w ramach różnych scenariuszy. Ogólnie IN pokrywa część kosztów tłumaczenia, które ponosiłyby regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach, w odniesieniu do informacji leżących w interesie ogólnym w ramach swojego zadania polegającego na promowaniu Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych. Spółka pokrywa jednak tylko 50 % kosztów tłumaczenia w odniesieniu do konkretnych punktów zainteresowania regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach⁽⁵⁸⁾. Jest to ogólna zasada dotycząca wszystkich regionalnych rad ds. turystyki

⁽⁵⁴⁾ *Ibid.*

⁽⁵⁵⁾ Władze norweskie przesłały do Urzędu – jako załącznik 2 do ich odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720777) – angielskie tłumaczenie dokumentu „Review of the allocation for business development and administration in IN” (Przegląd alokacji kosztów na rozwój działalności gospodarczej i administrację w ramach IN) (rozdział 2421, pozycja 70). Model kosztów opiera się na liczbie godzin poświęconych przez IN na świadczenie usług odpłatnych.

⁽⁵⁶⁾ Władze norweskie nie twierdzą, że pomoc państwa nie występuje ze względu na zastosowanie warunków określonych w wyroku w sprawie Altmark, ale raczej są zdania, że zgodność domniemanych środków pomocy państwa należy raczej rozpatrywać w świetle założeń decyzji w sprawie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

⁽⁵⁷⁾ Decyzja Komisji 2012/21/UE z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 TFUE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 7 z 11.1.2012, s. 3).

⁽⁵⁸⁾ Władze norweskie wyjaśniły, że *visitnorway.com* oferuje ogólne informacje i informacje na temat produktów. Ogólne informacje odnoszą się do informacji leżących w interesie publicznym takich jak wiadomości dotyczące zorzy polarnej itp. Informacje na temat produktów odnoszą się do konkretnych rodzajów działalności handlowej, tj. hoteli, działalności turystycznej itp. Zob. motyw 48 powyżej.

i organizacji zarządzania turystyką w regionach. W przypadku regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, które przeniosły się na *visitnorway.com* (tj. stron umów partnerstwa typu premium), IN nie ponosi żadnych kosztów związanych z tłumaczeniem. Innymi słowy, strony umów partnerstwa typu premium tracą udogodnienia związane z tłumaczeniem. Zatem wbrew zarzutom skarżącego nie ma żadnej zachęty do podpisywania umów partnerstwa typu premium w celu uzyskania rekompensaty za koszty tłumaczenia.

- (78) W odpowiedzi na uwagi skarżącego władze norweskie podkreślają, że IN nie jest konkurentem New Mind | tellUs. Prawdą jest, że udzielenie regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach dostępu do *visitnorway.com* doprowadziło do tego, że usługi wcześniej oferowane przez zewnętrzne przedsiębiorstwa z branży IT stały się częściowo zbędne, ale IN nie konkuruje bezpośrednio ze skarżącym. Innymi słowy, IN nie zastępuje New Mind | tellUs jako dostawcy usług informatycznych, ale niektóre funkcje (takie jak funkcja wyszukiwania tellUs) nie są już potrzebne ani technicznie możliwe do zrealizowania.
- (79) Władze norweskie przedłożyły również Urzędowi dowody, aby wykazać, że spółka IN poinformowała regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach o decyzji o wszczęciu postępowania. Spółka IN przesłała wszystkim stronom umów partnerstwa typu premium (domniemanym beneficjentom pomocy państwa) wiadomości e-mail, a na stronie internetowej IN również zamieszczono odniesienie do decyzji o wszczęciu postępowania ⁽⁵⁹⁾.
- (80) Ponadto w odpowiedzi na ostatnie pismo otrzymane od skarżącego ⁽⁶⁰⁾ (przywołaną w motywie 69 powyżej) władze norweskie stwierdziły, że udzielono już należytej odpowiedzi na kwestię podniesioną przez New Mind | tellUs. Nie było zatem konieczności udzielania dodatkowych wyjaśnień ⁽⁶¹⁾.

II. OCENA

1. WYSTĘPOWANIE POMOCY PAŃSTWA

- (81) Artykuł 61 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi, co następuje:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Porozumienia, wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na handel między umawiającymi się stronami”.

- (82) Środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeżeli spełnia cztery warunki. Po pierwsze, środek musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych i musi istnieć możliwość przypisania go państwu. Po drugie, środek musi przynosić korzyść przedsiębiorstwu. Po trzecie, środek musi sprzyjać wybranym przedsiębiorstwom lub wybranej działalności gospodarczej. Po czwarte, środek musi wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami i zakłócać konkurencję w EOG.
- (83) Aby stwierdzić istnienie pomocy państwa, wszystkie łączne warunki zawarte w art. 61 ust. 1 muszą zostać spełnione ⁽⁶²⁾.

1.1. ZAKRES NINIEJSZEJ DECYZJI

- (84) Decyzja o wszczęciu postępowania odnosi się do domniemanej pomocy państwa na rzecz IN, a także na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach. Obawy Urzędu, wynikające z informacji otrzymanych od skarżącego i władz norweskich, dotyczyły głównie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług świadczonych przez IN na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach na podstawie umów partnerstwa typu premium.
- (85) W trakcie formalnego postępowania Urząd stwierdził jednak, że w celu oceny zachowania IN na rynku usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług konieczne jest również przeprowadzenie oceny pozostałych usług komercyjnych świadczonych przez IN na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, tj. usług promocyjnych i marketingowych w odniesieniu do szczegółowych treści. Wynika to z faktu, iż biznesplan IN dotyczący nowej struktury obejmuje oba rodzaje usług.

⁽⁵⁹⁾ Załącznik I do pisma IN z dnia 24 listopada 2014 r. Uwagi dotyczące uwag New Mind | tellUs (dokument nr 730560).

⁽⁶⁰⁾ Dodatkowe informacje od skarżącego. Wiadomość e-mail od skarżącego z dnia 13 stycznia 2015 r. (dokument nr 734800).

⁽⁶¹⁾ Odpowiedź władz norweskich na wiadomość e-mail skarżącego z dnia 13 stycznia 2015 r., zob. przypis powyżej (dokument nr 742759).

⁽⁶²⁾ Wyroki w sprawie C-142/87 Belgia przeciwko Komisji (Tubemeuse) EU:C:1990:125, pkt 25, oraz w sprawach T-425/04 RENV France Télécom (Bouygues) i T-444/04 RENV, EU:T:2015:450, pkt 186.

- (86) W rezultacie nawet jeżeli określone usługi promocyjne i marketingowe nie zostały objęte decyzją o wszczęciu postępowania ani niniejszą decyzją, Urząd odniesie się do nich w zakresie koniecznym do podjęcia decyzji w sprawie domniemanych środków pomocy państwa za pośrednictwem usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług.

1.2. MOŻLIWE ŚRODKI POMOCY PAŃSTWA NA RZECZ IN

1.2.1. Czy IN można uznać za „przedsiębiorstwo”

- (87) Z art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG wynika, że aby środki stanowiły pomoc państwa, muszą one sprzyjać niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów. Artykuł 61 ust. 1 Porozumienia EOG ma zastosowanie jedynie wtedy, gdy beneficjent pomocy jest przedsiębiorstwem. W związku z tym należy zbadać, czy IN kwalifikuje się jako przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.
- (88) Pojęcie przedsiębiorstwa obejmuje każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu finansowania⁽⁶³⁾. Działalność gospodarczą stanowi każda działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na rynku⁽⁶⁴⁾. Wszystkie podmioty, które są prawnie odrębne od państwa i które prowadzą działalność gospodarczą, uznaje się za „przedsiębiorstwa”. Artykuł 61 ust. 1 Porozumienia EOG obejmuje swoim zakresem wszystkie przedsiębiorstwa publiczne i prywatne⁽⁶⁵⁾.
- (89) Jeżeli podmiot prowadzi działalność gospodarczą, należy go uznać za przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do tych konkretnych usług bez odniesienia do tego, w jaki sposób należy sklasyfikować jego pozostałą działalność⁽⁶⁶⁾.
- (90) Władze norweskie utrzymywały, że nie można definiować świadczenia usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług jako działalności gospodarczej. Ich zdaniem usług tych nie można oddzielić od usług oferowanych regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach w celu promowania Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych za pośrednictwem *visitnorway.com*. Jako że rozwój tej platformy i zarządzanie nią odpowiadają celowi polegającemu na promowaniu Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych i ponieważ tego ogólnego zadania nie można określić mianem działalności gospodarczej, nie można również w ten sposób zdefiniować usług informatycznych objętych kontrolą w przedmiotowej sprawie.
- (91) Urząd podtrzymuje przeciwny wniosek i potwierdza swoją wstępną opinię wyrażoną w decyzji o wszczęciu postępowania.
- (92) Urząd zauważa po pierwsze, że pismo w sprawie budżetu na 2013 r.⁽⁶⁷⁾ pozwala IN na prowadzenie zarówno działalności gospodarczej, jak i działalności niemającej charakteru gospodarczego, pod warunkiem że istnieje różnica w sposobie finansowania tych rodzajów działalności: działalność gospodarcza musi być prowadzona na warunkach rynkowych, a zatem finansowana przez klientów. W rezultacie z prawnego punktu widzenia IN może świadczyć jednocześnie zarówno usługi o charakterze gospodarczym, jak i usługi niemające takiego charakteru.
- (93) Po drugie, według Urzędu fakt, że IN w pewnych sytuacjach działa jako instrument państwa w celu zapewnienia ogólnej promocji Norwegii i w tym zakresie nie świadczy usług ani nie dostarcza towarów na rynku, nie jest wystarczającym powodem, by stwierdzić, że IN nie oferuje innych usług o charakterze gospodarczym w sektorze turystyki.
- (94) Po trzecie, Urząd zgadza się, że promocja Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych nie stanowi działalności gospodarczej. IN oferuje jednak różne rodzaje usług na platformie. IN oferuje usługi marketingowe i promocyjne w odniesieniu do ogólnych treści dotyczących Norwegii, tj. ogólnych informacji o zorzach polarnych, pogodzie, uwarunkowaniach geograficznych kraju itp., lecz również szczegółowych treści turystycznych, tj. promocji hoteli, restauracji lub innych przedsiębiorstw i rodzajów działalności. Chociaż marketing ogólnych informacji na temat Norwegii nie stanowi działalności gospodarczej, promocja konkretnych przedsiębiorstw sektora turystyki jest działalnością gospodarczą.

⁽⁶³⁾ Wyroki w sprawie C-41/90 Höfner i Elser przeciwko Macroton, EU:C:2011:732, pkt 21–23; w sprawach połączonych od C-180/98 do C-184/98 Pavlov i in., EU:C:2000:428 oraz w sprawie E-5/07 Private Barnehagers Landsforbund, Zb.Orz. Tryb. EFTA [2008], s. 62, pkt 78.

⁽⁶⁴⁾ Wyrok w sprawie C-222/04 Ministero dell'Economica e delle Finanze przeciwko Cassa di Risparmio di Firenze SpA, EU:C:2006:8, pkt 108.

⁽⁶⁵⁾ Wyrok w sprawie C-37/92 Banco Exterior de España, EU:C:1993:836, pkt 11.

⁽⁶⁶⁾ Działalność gospodarcza i działalność niemająca charakteru gospodarczego mogą współistnieć w tym samym sektorze i czasem być prowadzone przez tę samą organizację. W takim scenariuszu podmiot należy uznać za przedsiębiorstwo wyłącznie w odniesieniu do jego działalności gospodarczej. Zob. wyrok w sprawie C-118/85 Komisja przeciwko Włochom, EU:C:1987:283, pkt 7. Zob. również decyzja Komisji 2006/225/WE z dnia 2 marca 2005 r. w sprawie programu pomocy realizowanego przez Włochy w celu restrukturyzacji instytucji zajmujących się kształceniem zawodowym (Dz.U. L 81 z 18.3.2006, s. 25), motyw 43.

⁽⁶⁷⁾ Dokument dostępny na stronie internetowej: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/NHD/Vedlegg/Brev/2013_oppdragsbrev_innovasjon Norge.pdf#search=OPPDRAGSBREV&regj_oss=1.

- (95) Urząd nie może przyjąć argumentu, jakoby świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach nie stanowiło działalności gospodarczej, ponieważ ostatecznym celem jest prowadzenie działalności niemającej charakteru gospodarczego, mianowicie ogólna promocja Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych. Zdaniem Urzędu cel władz norweskich pozostaje bez znaczenia dla ustalenia, czy IN prowadzi działalność gospodarczą. Urząd uważa, że promocja prywatnej działalności turystycznej stanowi działalność gospodarczą.
- (96) W orzecznictwie przyjęto w niektórych przypadkach, że „oceniając charakter działalności zakupu produktu, nie należy oddzielać od tej działalności późniejszego wykorzystania tego produktu, i że charakter działalności zakupu bezwzględnie zależy od tego, czy późniejsze wykorzystanie zakupionego produktu ma charakter gospodarczy, czy też nie ma takiego charakteru”⁽⁶⁸⁾. Urząd przypomina jednak, że odbiorcy usług informatycznych świadczonych przez IN, czyli regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach, również korzystają z tych usług, aby świadczyć zarówno usługi o charakterze gospodarczym, jak i usługi niemające charakteru gospodarczego. Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach zapewniają ogólną promocję turystyki poszczególnych obszarów geograficznych, ale także promocję określonej działalności turystycznej w imieniu swoich udziałowców i klientów. Urząd stwierdza zatem, że IN świadczy usługi o charakterze gospodarczym.
- (97) Po czwarte, Urząd uważa, że wbrew argumentowi wysuniętemu przez władze norweskie, zob. motyw 90 powyżej, aby promować Norwegię jako cel wyjazdów turystycznych, nie trzeba również świadczyć usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług. Istotnie, do 2013 r. spółka IN z powodzeniem promowała turystykę w Norwegii, mimo że dopiero od tego roku oferuje te usługi sieciowe za pośrednictwem umów partnerstwa typu premium. Urząd podkreśla, że władze norweskie nie przedstawiły żadnego dowodu pozwalającego stwierdzić, iż bez oferowania przedmiotowych usług sieciowych za pośrednictwem *visitnorway.com* wysiłki IN mające na celu promocję turystyki w państwie będą bezskuteczne. W związku z tym Urząd nie przyjmuje argumentu, jakoby promocja Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych wymagała również świadczenia usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług. Urząd nie postrzega zatem tych usług jako nieodłącznie ze sobą powiązane.
- (98) Po piąte, Urząd przypomina, że istotnym czynnikiem w definiowaniu usługi jako usługi o charakterze gospodarczym jest to, czy na danym rynku istnieje konkurencja, tj. czy są na nim obecne inne podmioty oferujące takie same lub zamiennie towary i usługi⁽⁶⁹⁾. Usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi świadczą również prywatne podmioty takie jak skarżący, dlatego też Urząd stwierdza, że warunek ten jest spełniony w przedmiotowej sprawie.
- (99) W swoim orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreśla, że usługi w ramach działalności gospodarczej są zazwyczaj oferowane odpłatnie⁽⁷⁰⁾. Zarówno skarżący, jak i IN świadczą usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi odpłatnie, Urząd stwierdza zatem, że stanowi to kolejny powód, dla którego usługi te należy uznać za usługi o charakterze gospodarczym.
- (100) Zdaniem Urzędu wnioszek ten jest właściwy, nawet jeżeli IN nie świadczy usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług jako usługi samodzielnej; w sytuacji gdy strony internetowe regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach są zintegrowane z *visitnorway.com*, regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach korzystają z usług świadczonych na platformie, które wcześniej odpłatnie nabywały od prywatnych podmiotów. W rezultacie nie ma znaczenia, że świadczenie tych usług oferowane jest jedynie regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, a nie innym przedsiębiorstwom zarządzania turystyką w regionach.
- (101) W związku z tym Urząd stwierdza, że spółka IN jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, gdy świadczy usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi.

1.2.2. *Korzyść gospodarcza*

- (102) Jak już stwierdzono, władze norweskie podnosiły, że świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług powinno być oceniane w kontekście działań IN na rzecz promocji turystyki w ramach norweskiego celu

⁽⁶⁸⁾ Zob. wyrok w sprawie C-205/03 Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) przeciwko Komisji, EU:C:2006:453, pkt 26.

⁽⁶⁹⁾ Zob. opinia rzecznika generalnego w sprawie C-205/03 Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) przeciwko Komisji, EU:C:2005:666, pkt 31.

⁽⁷⁰⁾ Zob. wyroki w sprawach połączonych od C-180/98 do C-184/98 Pavel Pavlov i in., EU:C:2000:428, pkt 76, oraz w sprawie C-475/99 Ambulanz Glöckner, EU:C:2001:577, pkt 20.

polegającego na obniżeniu liczby regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach i zwiększeniu efektywności sektora turystyki. Urząd przypomina, że w art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG rozróżnienia między interwencjami państwa nie dokonano według przyczyn lub celów, lecz zdefiniowano je ze względu na ich skutki⁽⁷¹⁾. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, iż „wynika z tego, że pojęcie pomocy jest pojęciem obiektywnym, a sprawdzenie polega na tym, czy środek państwowy daje korzyść jednemu lub większej liczbie konkretnych przedsiębiorstw”⁽⁷²⁾. W związku z tym cele nowej struktury sektora turystyki w Norwegii pozostają bez znaczenia dla ustalenia, czy domniemane środki przynoszą korzyść i stanowią pomoc państwa.

- (103) W niniejszej sprawie istnienie korzyści zależy od tego, (i) czy spółka IN subsydiowała skrótnie swoją działalność gospodarczą środkami publicznymi otrzymanymi tytułem rekompensaty za swoją działalność niemającą charakteru gospodarczego; oraz (ii) czy spółka IN wymagała odpowiedniego zwrotu z kapitału (rozsądnego zysku) z usług o charakterze gospodarczym świadczonych na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.
- (104) Obie te kwestie zostaną poddane ocenie w kolejnych dwóch podsekcjach. Na potrzeby oceny Urząd ustali, czy od regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach pobierano opłatę za usługi zakupione od IN w kwocie niższej od poziomu, jaki panowałby w warunkach rynku konkurencyjnego (tj. w przypadku braku siły rynkowej). Urząd uważa, że rozsądnym odpowiednikiem takiego konkurencyjnego poziomu jest cena wystarczająca do pokrycia kosztów przyrostowych, tj. bezpośrednio przypisanych kosztów zmiennych i odpowiedniego udziału we wspólnych kosztach (stałych) powiększonych o odpowiedni zwrot z kapitału⁽⁷³⁾.

1.2.2.1. Subsydiowanie skrótnie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług

- (105) W przypadku gdy podmiot prowadzi zarówno działalność gospodarczą, jak i działalność niemającą charakteru gospodarczego, należy ustanowić system księgowania kosztów, aby zagwarantować, że działalność gospodarcza nie jest subsydiowana za pomocą zasobów państwowych przeznaczonych na działalność niemającą charakteru gospodarczego prowadzoną przez ten podmiot⁽⁷⁴⁾.
- (106) Należy stosować obiektywne i przejrzyste mechanizmy alokacji w celu zapewnienia, aby zasoby państwowe przeznaczone na działalność niemającą charakteru gospodarczego tego podmiotu nie obejmowały kosztów przyrostowych związanych z działalnością gospodarczą. Bez zastosowania takich mechanizmów działalność gospodarcza może czerpać korzyści ze środków publicznych przyznanych na działalność niemającą charakteru gospodarczego. Co więcej, wewnętrzne sprawozdania finansowe powinny umożliwiać identyfikację kosztów i przychodów odpowiadających poszczególnym usługom⁽⁷⁵⁾.
- (107) W rezultacie Urząd sprawdzi, czy spółka IN zastosowała metodę umożliwiającą jej oddzielenie kosztów i przychodów z jej działalności gospodarczej i działalności niemającej charakteru gospodarczego w celu wyłączenia ryzyka subsydiowania skrótnego różnych rodzajów działalności IN. Urząd oceni również rozliczenia IN w odniesieniu do usług o charakterze gospodarczym świadczonych na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.

⁽⁷¹⁾ Sprawa E-6/98 Norwegia przeciwko Urzędowi Nadzoru EFTA, Rep. 1998, s. 242, pkt 34. Zob. również wyroki w sprawach połączonych C-106/09 oraz C-107/09 Komisja i Hiszpania przeciwko Government of Gibraltar i Zjednoczonemu Królestwu Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, EU:C:2011:732, oraz w sprawie, C-241/94 Francja przeciwko Komisji, EU:C:1996:353, pkt 19 i 20.

⁽⁷²⁾ Wyrok w sprawie T-67/94 Ladbroke Racing przeciwko Komisji, EU:T:1998:7, pkt 52, oraz w sprawie T-46/97 SIC przeciwko Komisji, EU:T:2000:123, pkt 83.

⁽⁷³⁾ Wyrok w sprawach połączonych C-83/01 P oraz C-93/01 P Chronopost SA przeciwko Komisji, EU:C:2003:388, pkt 40.

⁽⁷⁴⁾ Zob. np. decyzja Urzędu nr 84/15/COL dotycząca domniemanego subsydiowania skrótnego kursów morskich oferowanych przez Redningselskapet oraz Uniwersytet w Tromsø (Dz.U. C 193 z 11.6.2015, s. 9), dostępna na stronie internetowej: <http://www.eftasurv.int/media/esa-docs/physical/84-15-COL.pdf>; decyzja nr 142/03/COL dotycząca reorganizacji i transferu środków publicznych do Instytutu Badań Rynku Pracy (Dz.U. C 248 z 16.10.2003, s. 6); decyzja nr 343/09/COL w sprawie transakcji dotyczących nieruchomości o numerach 1/152, 1/301, 1/630, 4/165, 2/70, 2/32 przeprowadzonych przez gminę Time (Dz.U. L 123 z 12.5.2011, s. 72); decyzja nr 496/13/COL dotycząca finansowania sali koncertowej i centrum konferencyjnego Harpa (Dz.U. L 172 z 12.6.2014, s. 36), motyw 56 i przywołane w niej decyzje; oraz decyzja nr 174/13/COL dotycząca finansowania dla miejskich podmiotów zbierających odpady (Dz.U. C 263 z 12.9.2013, s. 5). Podobnie wytyczne dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (badania, rozwój i innowacje) stanowią, że „[j]eżeli ten sam podmiot prowadzi zarówno działalność o charakterze gospodarczym jak i niegospodarczym, to finansowanie publiczne działalności niegospodarczej nie wchodzi w zakres art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeśli oba rodzaje działalności oraz ich koszty, finansowanie i przychody można wyraźnie rozdzielić w celu uniknięcia subsydiowania skrótnego działalności gospodarczej. Dowodem na odpowiednie rozdzielenie kosztów, finansowania i przychodów mogą być roczne sprawozdania finansowe odpowiedniego podmiotu” (pkt 18, podkreślenie dodane).

⁽⁷⁵⁾ Warunki te określono w dyrektywie w sprawie przejrzystości (dyrektywie Komisji 2006/111/WE z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw (Dz.U. L 318 z 17.11.2006, s. 17)), włączonej do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 55/2007 z dnia 8 czerwca 2007 r. (Dz.U. L 266 z 11.10.2007, s. 15, i Suplement EOG nr 48 z 11.10.2007, s. 12).

Mechanizm alokacji kosztów

- (108) Jak już stwierdzono, przedsiębiorstwo publiczne prowadzące działalność gospodarczą i działalność niemającą charakteru gospodarczego musi wdrożyć systemy i procedury księgowania, które pozwalają mu na przypisanie wszystkich kosztów przyrostowych poniesionych w trakcie świadczenia usługi o charakterze gospodarczym do rozliczeń obejmujących działalność gospodarczą ⁽⁷⁶⁾.
- (109) Na podstawie informacji przekazanych przez IN Urząd stwierdził, że do wspólnych kosztów zaliczają się następujące koszty: (i) koszty prac rozwojowych związanych z opracowywaniem projektu „nowa struktura”; (ii) ogólne koszty operacyjne, tj. koszty monitorowania i administracyjne, koszty związane ze wsparciem webmastera itp.; oraz (iii) techniczne koszty operacyjne prowadzenia platformy, tj. koszty związane z pracą konsultantów IT, roczne opłaty licencyjne za oprogramowanie, koszty związane z utrzymaniem sprzętu i oprogramowania itp. ⁽⁷⁷⁾.
- (110) Władze norweskie wyjaśniły, że **koszty prac rozwojowych** stanowią koszty zarządzania projektem, opracowania koncepcji, zmian i udoskonaleń technicznych, testowania i prac przeprowadzonych przez konsultantów w celu przygotowania *visitnorway.com* pod kątem projektu „nowa struktura”. Koszty prac rozwojowych wyniosły w przybliżeniu 18 mln NOK w 2013 r. ⁽⁷⁸⁾.
- (111) Zgodnie z odpowiedzią władz norweskich na decyzję o wszczęciu postępowania ⁽⁷⁹⁾ na usługi o charakterze gospodarczym świadczone za pośrednictwem platformy przeznaczono 4 mln NOK. Zgodnie z przedstawionymi informacjami i mając na uwadze koszty dzielone na zasadzie pełnej przejrzystości pomiędzy marketing ogólny a marketing dotyczący konkretnych miejsc ⁽⁸⁰⁾, znaczna większość kosztów operacyjnych i technicznych nowej struktury (około 89 %) wiąże się z marketingiem ogólnym Norwegii (działalnością niemającą charakteru gospodarczego). W modelu biznesowym IN przewidziano zatem 4 mln NOK na koszty pracy rozwojowych jako koszty inwestycji. Władze norweskie przedstawiły informacje potwierdzające, że jest to rozsądna alokacja kosztów prac rozwojowych. W szczególności spółka IN poinformowała Urząd, że w wyniku analizy danych z 15 766 stron redakcyjnych i 19 000 ofert obliczono, iż 84,3 % wszystkich odsłon strony określa się jako marketing ogólny, a 15,7 % wszystkich odsłon strony stanowią oferty biznesowe w okresie od dnia 23 marca 2014 r. do dnia 23 marca 2015 r. ⁽⁸¹⁾. Największą część kosztów prac rozwojowych należy zatem przypisać usługom niemającym charakteru gospodarczego świadczonym na platformie.
- (112) W oparciu o przedstawione informacje, o których mowa powyżej, Urząd zauważa, że odsetek kosztów prac rozwojowych przeznaczonych na usługi o charakterze gospodarczym IN wynosi ponad 20 %, co stanowi udział wyższy od faktycznego udziału kosztów związanych z promowaniem konkretnych treści, jak określono powyżej. Urząd stwierdza zatem, że przeznaczenie 4 mln NOK na model biznesowy w ramach umów partnerstwa typu premium jest rozsądny i uzasadniony.
- (113) Skarżący podnosi jednak, że koszty prac rozwojowych powinny również obejmować część kosztów związanych z założeniem samej platformy w 2007 r.
- (114) IN potwierdza, że kosztów tych nie ujęto w obliczeniach kosztów. IN podnosi, że platforma istniała jeszcze przed podpisaniem umów typu premium, a regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach były już stronami umów o współpracę, uiszczając roczne opłaty partnerskie, co przyczyniło się do założenia platformy ⁽⁸²⁾. Co więcej, wstępnych kosztów nie ujęto, ponieważ nie były one kapitalizowane ⁽⁸³⁾, co umożliwiają norweskie standardy rachunkowości (NRS 19) ⁽⁸⁴⁾. NRS 19 odnosi się do odpowiednich kosztów bezpośrednich i kapitalizacji kosztów. Zgodnie z tym standardem aktywa niematerialne i prawne, tj. niepieniężne składniki aktywów nieposiadające postaci fizycznej, które przedsiębiorstwo wykorzystuje do celów produkcji lub sprzedaży towarów i usług, nie wymagają kapitalizacji. Z zasad tych wynika, że w przypadku *visitnorway.com* nie poddano kapitalizacji żadnych kosztów prac rozwojowych.
- (115) Ponadto władze norweskie wyjaśniają, że w 2015 r. wdrożona zostanie nowa chmurowa platforma systemu zarządzania turystyką w regionach dla *visitnorway.com*. Obecna platforma z całą zawartością, procedurami, licencjami na oprogramowanie itp. pozostanie w użyciu do końca 2015 r., a następnie zostanie zamknięta. Na nową platformę zostaną przeniesione jedynie tekst i zdjęcia, a stara platforma techniczna straci wszelką wartość ze względu na postęp techniczny na rynku. Według IN z ekonomicznego punktu widzenia nie ma zatem żadnego powodu, aby kapitalizować projekty informatyczne takie jak *visitnorway.com*.

⁽⁷⁶⁾ Wyrok w sprawach połączonych C-83/01 P oraz C-93/01 P Chronopost SA przeciwko Komisji, EU:C:2003:388, pkt 40.

⁽⁷⁷⁾ Na podstawie wykresu zamieszczonego w piśmie IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688215).

⁽⁷⁸⁾ Urząd zauważa, że koszty prac rozwojowych zostały uwzględnione w budżecie IN na 2013 r., tj. rok, w którym koszty poniesiono. Zob. bardziej szczegółowe informacje w motywach 113–115.

⁽⁷⁹⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽⁸⁰⁾ Załącznik do wiadomości IN z dnia 14 kwietnia 2015 r. przesłanego do Urzędu (dokument nr 753927).

⁽⁸¹⁾ Załącznik 2 do wiadomości IN z dnia 14 kwietnia 2015 r. przesłanego do Urzędu (dokument nr 753927).

⁽⁸²⁾ Załącznik 3 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720778).

⁽⁸³⁾ Koszt skapitalizowany jest uznawany raczej za część aktywów trwałych w bilansie spółki, a nie zalicza się go do kosztów w okresie, w którym został poniesiony. W rezultacie koszty nieskapitalizowane stanowią koszty jedynie za rok, w którym zostały poniesione.

⁽⁸⁴⁾ Kopię NRS 19 przesłano do Urzędu jako załącznik II do pisma z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730560).

- (116) Urząd przyjmuje ten argument, mając na uwadze, że norweskie standardy rachunkowości umożliwiają niepoddawanie kapitalizacji tych rodzajów kosztów. Urząd uważa, że w zakresie, w jakim wszystkie przedsiębiorstwa w Norwegii mają prawo nie kapitalizować tych rodzajów kosztów, sytuacja ta nie ma charakteru selektywnego, nawet jeżeli można uznać ten fakt za korzyść. Środek (możliwość niekapitalizowania kosztu) jest dostępny dla wszystkich sektorów gospodarki, wszystkich form przedsiębiorstw i wszystkich form produkcji. W związku z tym, jeżeli poniesione koszty objęte są zasadą NRS 19, środek nie stanowi ani selektywnej korzyści, ani pomocy państwa ⁽⁸⁵⁾.
- (117) W odniesieniu do **ogólnych kosztów operacyjnych** za lata 2013–2018 IN stosuje metodę godzinowych kosztów pełnych w celu alokacji różnych kosztów ⁽⁸⁶⁾. Metoda ta opiera się na wytycznych, przywołanych w motywie 73 powyżej, przyjętych w 2011 r. i stosowanych od tego czasu. Zgodnie z tą metodą cena za usługi opiera się na liczbie godzin poświęconych przez pracowników na świadczenie takich usług ⁽⁸⁷⁾. Koszty godzinowe IN obejmują bezpośrednie koszty personelu w przeliczeniu na osobę wykonującą pracę i koszty ogólne, które są niezbędne do zapewnienia, aby osoba ta była w stanie wykonywać swoją pracę ⁽⁸⁸⁾. Do kosztów ogólnych zalicza się koszty związane z czynszem, biurem, linią telefoniczną, zarządzaniem oraz połączonymi usługami, takimi jak usługi finansowe, informatyczne, kadrowe itp. Począwszy od 2014 r., IN zwiększa koszt za godzinę o 3 % co roku w celu zapewnienia, aby wszystkie koszty były nadal objęte ⁽⁸⁹⁾.
- (118) Stosując tę metodę, IN zapewnia, aby poszczególne projekty były finansowane z wynagrodzenia uzyskiwanego od klientów indywidualnych, które pokrywa koszty poniesione przez IN na świadczenie usługi na rzecz tych klientów.
- (119) W związku z tym zdaniem Urzędu, przynajmniej w niniejszej sprawie, stosowana metoda jest wystarczająca do celów alokacji kosztów wspólnych.
- (120) Urząd zauważa, że w trakcie badania pilotażowego (lata 2012–2013) koszt godzinowy zaksięgowany dla obu badań pilotażowych był niższy niż standardowa stawka godzinowa kosztów pełnych ustanowiona przez IN ⁽⁹⁰⁾. Ta obniżona opłata godzinowa została jednak zrównoważona przez uwzględnienie czasu poświęconego przez regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach na dostarczanie treści, informacji zwrotnych i wsparcia w opracowywaniu nowej struktury ⁽⁹¹⁾.
- (121) W odniesieniu do alokacji **kosztów technicznych** IN stosuje metodę opartą na „koszcie każdej odsłony strony” ⁽⁹²⁾. Zgodnie z tą metodą IN oblicza koszt każdej odsłony strony na platformie, a następnie wylicza odsetek kosztów technicznych, które powinny pokryć regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach na podstawie ich faktycznego udziału w wyświetleniach strony. Zdaniem Urzędu powyższa metoda umożliwia IN prawidłowe rozdzielenie kosztów między marketing ogólny a usługi komercyjne. W biznesplanie IN przewidziano naliczanie opłat za usługi o charakterze gospodarczym świadczone na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach zgodnie z tą metodą do 2018 r.
- (122) Urząd jest zatem zdania, że stosowany jest obiektywny i przejrzysty mechanizm alokacji kosztów, który umożliwia IN zagwarantowanie, że na pokrycie kosztów związanych z operacjami spółki (w tym kosztów przyrostowych i odpowiedniej części kosztów wspólnych) przeznaczają się jedynie przychody z działalności gospodarczej.

⁽⁸⁵⁾ Zgodnie z orzecznictwem środek, który jest potencjalnie dostępny dla wszystkich przedsiębiorstw, nie jest selektywny. Zob. między innymi wyrok w sprawie C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji, EU:C:2000:467, pkt 22.

⁽⁸⁶⁾ Urząd zauważa, że metoda ta jest stosowana spójnie w odniesieniu do wszystkich umów typu premium od 2013 r., w tym do umów dotyczących dwóch pierwszych projektów pilotażowych, tj. VisitSørlandet i VisitTrondheim. W załączniku 4 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720779) spółka IN przedłożyła Urzędowi kopie wszystkich podpisanych umów partnerstwa typu premium.

⁽⁸⁷⁾ Model godzinowych kosztów *pełnych* różni się od modelu kosztów *podstawowych*, w którym niektóre koszty wspólne można odliczyć od kosztów całkowitych. IN nie stosuje tego modelu w ramach umów partnerstwa. Spółka IN wyjaśniła, że od czasu przyjęcia Wytycznych dotyczących opłat użytkownika w 2011 r. zaprzestano korzystania z tego modelu. Metodę kosztów pełnych wykorzystuje się w odniesieniu do wszystkich usług IN, jeżeli tę samą usługę mogą świadczyć podmioty prywatne (dokument nr 720775, odpowiedź na decyzję o wszczęciu postępowania).

⁽⁸⁸⁾ Odsetek czasu, jaki pracownicy spędzają nad projektem, jest również ustalany z wyprzedzeniem (dokument nr 720778, załącznik 3 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania).

⁽⁸⁹⁾ Urząd zauważa, że w 2013 r. podpisano tylko projekty pilotażowe.

⁽⁹⁰⁾ Pismo IN z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730560).

⁽⁹¹⁾ W odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument 720775) IN wyjaśnia bardziej szczegółowo, że regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach są zaangażowane w projekt nowej struktury od 2013 r. Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach poświęciły również czas i zasoby. Ich bezpośredni wkład w projekt i udział w projekcie uzasadnia stawkę godzinową w kwocie niższej niż ogólna stawka godzinowa obliczona przez IN. Pełen wykaz dodatkowych kosztów projektów pilotażowych przedłożono Urzędowi w postaci załącznika 6 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720781).

⁽⁹²⁾ Wspomnianą metodę wyceny stosują inne prywatne przedsiębiorstwa działające na rynku. Informacje dotyczące tej metody alokacji kosztów można znaleźć na stronie internetowej: https://www.adspeed.com/Knowledges/1104/Blog/How_much_charge_advertising_website.html lub <http://www.quora.com/What-is-an-industry-accepted-cost-per-page-view-of-dynamic-content-not-cacheable> Przykładowo metodę tę wykorzystuje Google w odniesieniu do niektórych swoich usług (informacje dostępne na stronie internetowej: <https://support.google.com/adwords/answer/2472735?hl=pl>).

Rozdział rachunkowości

- (123) W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego władze norweskie przedłożyły Urzędowi dalsze informacje dotyczące systemu księgowania IN.
- (124) Roczne sprawozdanie finansowe IN zawiera skonsolidowane sprawozdanie finansowe spółki, w tym rachunek zysków i strat, bilans i informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego zgodnie z norweską ustawą o rachunkowości. Sprawozdanie to jest badane przez zewnętrznego biegłego rewidenta, zatwierdzone przez zgromadzenie ogólne IN i składane w norweskim krajowym rejestrze działalności gospodarczej. Tego rodzaju skonsolidowane sprawozdanie finansowe można rozdzielić na osiem różnych sprawozdań jednostkowych, z których każde odnosi się do działalności lub programów realizowanych przez IN (pożyczek, funduszy, projektów itp.). Wspomniane sprawozdania jednostkowe zawierają własny rachunek zysków i strat oraz bilans.
- (125) *Visitnorway.com* objęto sprawozdaniem dotyczącym działalności związanej z projektami. Ponadto spółka IN wyjaśniła, że dla każdego indywidualnego projektu – jak np. *visitnorway.com* – sporządza odrębne sprawozdanie jednostkowe. W szczególności projekty mają oddzielne numery projektów dla działań z zakresu zewnętrznej działalności handlowej⁽⁹³⁾. W ten sposób zapewnia się, aby przychody i koszty związane z wszystkimi działaniami IN mogły zostać odpowiednio sklasyfikowane i przydzielone.
- (126) *Visitnorway.com* sporządza cztery sprawozdania projektowe, w ramach których IN rozdziela wszystkie koszty i przychody związane z prowadzeniem platformy⁽⁹⁴⁾. Cztery projektowe sprawozdania jednostkowe obejmują: (i) operacyjne usługi redakcyjne świadczone przez konsultantów zewnętrznych; (ii) usługi związane z aktualizacją i utrzymaniem świadczone przez konsultantów zewnętrznych; (iii) zewnętrzne usługi związane z obsługą techniczną; oraz (iv) usługi zewnętrzne związane z nową strukturą⁽⁹⁵⁾. Koszty i przychody związane z umowami typu premium są umieszczane w sprawozdaniu obejmującym usługi zewnętrzne w ramach projektu „nowa struktura”⁽⁹⁶⁾.
- (127) Wspomniane cztery projektowe sprawozdania jednostkowe zawierają koszty i przychody dotyczące całej platformy *visitnorway.com*. Koszty i przychody związane z usługami o charakterze gospodarczym i z usługami niemającymi charakteru gospodarczego są wyraźnie wskazane, ale ujednolicone. Według Urzędu nic nie wskazuje na to, aby koszty i przychody nie zostały prawidłowo wskazane jako związane z usługami o charakterze gospodarczym lub z usługami niemającymi charakteru gospodarczego. Można zatem stwierdzić, że nie ma żadnego formalnego rozdziału rachunkowości, ale mimo to można wyraźnie zidentyfikować koszty i przychody związane z poszczególnymi rodzajami usług.
- (128) W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego⁽⁹⁷⁾ spółka IN zobowiązała się do zwiększenia przejrzystości swojego systemu księgowania w odniesieniu do działalności gospodarczej związanej z sektorem turystyki, a także zobowiązała się do prowadzenia bardziej szczegółowych sprawozdań od dnia 1 stycznia 2014 r.
- (129) W celu zapewnienia większej przejrzystości w swoim obecnym systemie księgowania IN dokona przeglądu czterech sprawozdań już istniejących w ramach sprawozdania z projektu *visitnorway.com*. Koszty i przychody w każdym z czterech sprawozdań zostaną następnie podzielone na działalność gospodarczą i działalność niemającą charakteru gospodarczego. W rezultacie od stycznia 2014 r. wprowadzony zostanie formalny rozdział rachunkowości.
- (130) Urząd uważa, że dokładny i formalny rozdział rachunkowości od dnia 1 stycznia 2014 r. będzie wystarczający, aby zapobiec subsydiowaniu skrośnemu usług o charakterze gospodarczym świadczonych na podstawie umów partnerstwa typu premium. Urząd zauważa, że przed 2014 r. spółka IN świadczyła jedynie usługi o charakterze gospodarczym na rzecz klientów uczestniczących w projektach pilotażowych, a od dnia 1 stycznia 2014 r. IN oferuje klientom uczestniczącym w projektach pilotażowych takie same ceny jak ceny mające zastosowanie w pozostałych umowach typu premium.
- (131) Urząd podkreśla, że fakt, iż faktycznie możliwe jest sporządzenie ośmiu sprawozdań, wskazuje na to, że obecne sprawozdania są już wystarczająco przejrzyste. Urząd stwierdza zatem, że system księgowania stosowany przez IN do chwili obecnej pozwala na dostatecznie dokładne rozdzielanie kosztów usług o charakterze gospodarczym i usług niemających charakteru gospodarczego, nawet jeśli nie istnieje formalny rozdział rachunkowości między usługi o charakterze gospodarczym i usługi niemające charakteru gospodarczego.

⁽⁹³⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽⁹⁴⁾ Wiadomość e-mail IN do Urzędu z dnia 14 kwietnia 2015 r. (dokument nr 753927).

⁽⁹⁵⁾ Wiadomość e-mail IN do Urzędu z dnia 20 maja 2015 r. (dokument nr 757843). Kopię sprawozdania przedłożono Urzędowi jako załącznik do pisma IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688215) oraz w załączniku 3 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720778).

⁽⁹⁶⁾ Wiadomość e-mail IN do Urzędu z dnia 20 maja 2015 r. (dokument nr 757843).

⁽⁹⁷⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775). Zob. również wiadomość e-mail IN z dnia 14 kwietnia 2015 r. (dokument nr 753927).

- (132) Podsumowując, Urząd bierze pod uwagę propozycję przedstawioną przez władze norweskie i stwierdza, że obecny system księgowania już teraz pozwala na zidentyfikowanie poszczególnych kosztów i przychodów w odniesieniu do usług o charakterze gospodarczym i usług niemających charakteru gospodarczego świadczonych za pośrednictwem *visitnorway.com* i że nie ma żadnego dowodu, jakoby dochodziło do subsydiowania skrośnego działalności gospodarczej z działalności niemającej charakteru gospodarczego.

1.2.2.2. **Domniemane utracone zyski**

- (133) Przedsiębiorstwa publiczne muszą zachowywać się na rynku jak zwykle podmioty gospodarcze⁽⁹⁸⁾. Państwo nie przyznaje żadnej korzyści w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeżeli od inwestora prywatnego można oczekiwać, że będzie zachowywał się w taki sam sposób, tj. kiedy przedsiębiorstwo publiczne działa zgodnie z testem prywatnego inwestora⁽⁹⁹⁾.
- (134) Każdy właściciel przedsiębiorstwa lub inwestor będzie zazwyczaj oczekiwał zwrotu ze swoich inwestycji w celu zainwestowania w przedsiębiorstwo handlowe⁽¹⁰⁰⁾. Takie oczekiwanie rentowności stanowi dla przedsiębiorstwa zwykły i oczekiwany koszt prowadzenia działalności. W rezultacie nie można mówić o jakiegokolwiek korzyści finansowanej przyznanej z zasobów państwa, jeżeli przedsiębiorstwo publiczne pokrywa koszty (zmienne i odpowiedni wkład w koszty wspólne) oraz uzyskuje dostateczny zwrot z inwestycji kapitałowych⁽¹⁰¹⁾.
- (135) Urząd stwierdził już w wytycznych dotyczących przemysłu wytwórczego, że „[j]eżeli przedsiębiorstwo uzyskuje niewystarczającą stopę zwrotu, Urząd Nadzoru EFTA może uznać, że taka sytuacja nosi znamiona pomocy państwa, co należy poddać analizie pod kątem art. 61. W takich okolicznościach przedsiębiorstwo publiczne efektywnie uzyskuje kapitał taniej niż po stawce rynkowej, co jest równoważne dotacji”⁽¹⁰²⁾.
- (136) Urząd przypomina jednak również, że zgodnie z tymi samymi wytycznymi inwestor ma duży margines swobody i „nie można uznać, że dokonywanie oceny przez inwestora w ramach tego dużego marginesu wiąże się z pomocą państwa”. Urząd dodaje, że „[t]ylko w takim przypadku, gdy nie ma żadnych obiektywnych podstaw do tego, by w uzasadniony sposób oczekiwać, że inwestycja przyniesie odpowiednią stopę zwrotu, która byłaby do przyjęcia dla inwestora prywatnego w porównywanym przedsiębiorstwie prywatnym działającym na normalnych warunkach rynkowych, dochodzi do udzielenia pomocy państwa, nawet jeżeli jest to całkowicie lub częściowo finansowane środkami publicznymi”⁽¹⁰³⁾.
- (137) Urząd ocenił na tej podstawie politykę cenową IN w odniesieniu do usług o charakterze gospodarczym świadczonych w ramach projektów pilotażowych oraz umów partnerstwa typu premium za pośrednictwem platformy *visitnorway.com*. Celem jest ocena tego, czy model biznesowy IN w zakresie usług informatycznych świadczonych w ramach nowej struktury *visitnorway.com* (tj. umów partnerstwa typu premium) wiązał się z rozsądnym oczekiwaniem zysku.
- (138) Władze norweskie wyjaśniły⁽¹⁰⁴⁾, że polityka cenowa IN zapewnia pokrycie wszystkich odpowiednich kosztów i uzyskanie rozsądnego zysku z przychodów z działalności gospodarczej⁽¹⁰⁵⁾. Nawet jeżeli uważają, że działalność IN w tym sektorze nie ma charakteru gospodarczego, umowy handlowe mają na celu pokrycie wszystkich kosztów oraz wygenerowanie zysku dla IN.

⁽⁹⁸⁾ Wyrok w sprawach połączonych T-204/97 oraz T-270/97 EPAC przeciwko Komisji, EU:T:2000:148, pkt 122.

⁽⁹⁹⁾ Wyrok w sprawach połączonych T-228/99 oraz T-233/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Komisji (West-LB), EU:T:2006:405, pkt 207.

⁽¹⁰⁰⁾ Wyrok w sprawie West-LB, zob. powyżej, pkt 314, i w sprawie C-303/88 Włochy przeciwko Komisji (Eni-Lanerossi), EU:C:1991:136, pkt 22.

⁽¹⁰¹⁾ Wyrok w sprawach połączonych C-83/01 P oraz C-93/01 P Chronopost SA przeciwko Komisji, EU:C:2003:388, pkt 40.

⁽¹⁰²⁾ W sekcji 1 pkt 2 wytycznych dotyczących sektora wytwórczego przewidziano że „[n]iniejszy rozdział dotyczy z jednej strony przede wszystkim aktu prawnego, o którym mowa w pkt 1 załącznika XV do Porozumienia EOG, zwanego dalej dyrektywą w sprawie przejrzystości, a z drugiej strony rozwinięto w nim zasadę, zgodnie z którą jeżeli państwo przekazuje środki finansowe przedsiębiorstwu w okolicznościach, które nie miałyby zastosowania do inwestora działającego w normalnych warunkach gospodarki rynkowej, zachowuje się w sposób sprzeczny z testem prywatnego inwestora i mamy do czynienia z pomocą państwa”. Wytyczne dotyczące przemysłu wytwórczego dostępne na stronie internetowej: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkId=16995&1=1> (Dz.U. L 274 z 26.10.2000, Supplement EOG nr 48 z tego samego dnia).

⁽¹⁰³⁾ *Ibid.*, tytuł „Praktyczne zastosowanie testu prywatnego inwestora”, pkt 1.

⁽¹⁰⁴⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽¹⁰⁵⁾ Jest to zgodne z powierzonymi zadaniami w odniesieniu do usług publicznych. Przykładowo w wytycznych dotyczących radiofonii i telewizji Urząd stwierdza, że nie jest rozsądne, aby oczekiwać zysku za świadczenie usługi publicznej. Z drugiej strony w odniesieniu do działalności gospodarczej uzasadniony jest element zysku, który stanowi uczciwy zwrot z kapitału przy uwzględnieniu ryzyka. Zob. pkt 72 wytycznych.

- (139) W oparciu o metodę alokacji kosztów opisaną powyżej, zob. motywy 108–122 powyżej, władze norweskie wyjaśniły model wyceny wykorzystywany w trakcie projektów pilotażowych i w ramach umów partnerstwa typu premium w celu wykazania, że ceny za świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach są wystarczające, aby wygenerować rozsądny zwrot.
- (140) Rentowność taka nie jest mierzona dla platformy *visitnorway.com* jako całości⁽¹⁰⁶⁾, ale raczej sprawdza się rentowność działalności gospodarczej (usług o charakterze gospodarczym świadczonych na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach za pośrednictwem umów typu premium i umów standardowych). Pierwotny biznesplan IN w odniesieniu do nowej struktury zakładał przychody ze świadczenia usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach w ramach obu rodzajów umów: (i) umów typu premium; oraz (ii) umów standardowych.
- (141) W wyniku szczegółowej oceny dostarczonych informacji należy stwierdzić, że nie ma żadnego dowodu, jakoby spółka IN nie próbowała uzyskać rozsądnego zysku z umów handlowych, w tym umów typu premium. Wręcz przeciwnie – jest dowód na to, że w praktyce spółka IN oczekiwała, iż osiągnie zysk z tej działalności gospodarczej w latach 2013–2018. Spółka IN przedstawiła Urzędowi uzasadnienie biznesowe w oparciu o szacowane koszty i przychody związane z umowami handlowymi wykazujące dodatnią wartość bieżącą netto⁽¹⁰⁷⁾, stosując stopę dyskontową w wysokości 7 %. W szczególności w modelu biznesowym IN oszacowano zysk netto w wysokości [od ... % do ... %]⁽¹⁰⁸⁾.
- (142) W trakcie formalnego postępowania spółka IN wyjaśniła również⁽¹⁰⁹⁾, że przechodzi na nowy chmurowy system zarządzania turystyką w regionach, w którym ma [...].
- (143) Urząd zauważa, że zachowanie podmiotu publicznego i podmiotu prywatnego należy porównać przez odniesienie do nastawienia podmiotu prywatnego w czasie inwestycji lub opracowywania biznesplanu „w stosunku do omawianej transakcji wobec informacji dostępnych w tamtym momencie i przewidywalnego rozwoju sytuacji”⁽¹¹⁰⁾. Zmiany w *visitnorway.com*, które wprowadzono po opracowaniu modelu biznesowego nowej struktury, nie mają zatem znaczenia w kontekście oceny, czy udzielono pomocy państwa. Istotną kwestią jest to, czy w pierwotnym modelu biznesowym zakładano uzyskanie zysków ze świadczenia usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.
- (144) Władze norweskie podkreślają w analizie obu projektów pilotażowych – w trakcie fazy „Pilot Alfa” – że VisitSørlandet i VisitTrondheim w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju modelu i poświęciły dużo czasu na projekty. W załączniku 6 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania⁽¹¹¹⁾ zawarto szczegółowy wykaz rodzajów dodatkowych działań podjętych w ramach projektów pilotażowych w 2013 r. podczas planowania nowej struktury dla *visitnorway.com*. Wśród tych dodatkowych działań podejmowanych przez klientów objętych projektem pilotażowym IN wymienia: (i) ocenę tego, jakie treści powinny pozostać na platformie; (ii) planowanie przenoszenia linków z istniejących rozwiązań w celu zachowania pozycji w wyszukiwarkach internetowych wynikającej z istniejących treści; oraz (iii) tworzenie/ocenę podstawowej struktury, strony głównej, podstron i struktury folderów dla treści niebędących stronami własnymi platformy itp.
- (145) W rezultacie rentowności projektów pilotażowych nie można oceniać w oderwaniu, lecz jedynie jako część projektu długoterminowego. Kwestią nie jest to, czy spółka IN uzyskałaby zysk z projektów pilotażowych

⁽¹⁰⁶⁾ IN świadczy usługi o charakterze gospodarczym i usługi niemające charakteru gospodarczego za pośrednictwem platformy *visitnorway.com*. Ogólne funkcjonowanie platformy niekoniecznie przynosi zysk. Zakres niniejszej decyzji ogranicza się jednak do oceny tego, czy IN uzyskuje rozsądny zysk z usług o charakterze gospodarczym. Dane liczbowe dotyczące świadczenia usług niemających charakteru gospodarczego wychodzą poza zakres zasad pomocy państwa.

⁽¹⁰⁷⁾ Załącznik 3 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720778). Do Urzędu przesłano szczegółowe arkusze kalkulacyjne programu Excel dotyczące kosztów umów partnerstwa typu premium i model ekonomiczny alokacji kosztów (dokument nr 727330).

⁽¹⁰⁸⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽¹⁰⁹⁾ Pismo IN z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730560).

⁽¹¹⁰⁾ Wyrok w sprawie C-482/99 Republika Francuska przeciwko Komisji (Stardust Marine), EU:C:2002:294, pkt 70. Zdaniem Trybunału „należy usytuować się w kontekście chwili, w której wdrożono środki wsparcia finansowego, tak by ocenić racjonalność ekonomiczną postępowania państwa, unikając wszelkich ocen bazujących na sytuacji późniejszej” (pkt 71).

⁽¹¹¹⁾ Dokument nr 720781.

w perspektywie krótkoterminowej, lecz raczej to, czy nowa struktura i umowy partnerstwa typu premium zapewniłyby długoterminową rentowność ⁽¹¹²⁾. W praktyce ze względu na sam charakter projektów pilotażowych publiczne lub prywatne przedsiębiorstwa nie realizują takich projektów, oczekując natychmiastowych zysków, ale raczej w celu oceny ich racjonalności pod względem ekonomicznym i biznesowym ⁽¹¹³⁾. W orzecznictwie przyjęto, że do udzielenia pomocy państwa nie dochodzi automatycznie w każdym przypadku, gdy państwo rezygnuje z przychodów. Co więcej, zgodnie z praktyką Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ⁽¹¹⁴⁾ i Komisji ⁽¹¹⁵⁾, Urząd stwierdza, że obniżone ceny nie stanowią pomocy państwa, jeżeli są obiektywnie uzasadnione względami ekonomicznymi.

- (146) Ponadto Urząd zauważa, że od 2014 r. klientom uczestniczącym w obu projektach pilotażowych zaoferowano tę samą strukturę cenową w ramach umów partnerstwa typu premium co regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach ⁽¹¹⁶⁾. W praktyce wyjaśnia to, co miał na myśli skarżący, mówiąc o „wzroście ceny” między starymi umowami typu premium a nowymi umowami typu premium. Istotnie, w umowach partnerstwa podpisywanych od 2014 r. przewidziano wyższe opłaty niż opłaty pobierane w fazach pilotażowych (zob. motyw 44 powyżej) ⁽¹¹⁷⁾.
- (147) Dane przesłane do Urzędu ⁽¹¹⁸⁾ wskazują, że początkowo przewidywany średni zysk z umów partnerstwa typu premium za lata 2013–2018 ([od ... % do ... %]) jest zgodny z marżą uzyskiwaną przez podmioty prywatne oferujące usługi sieciowe regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach ⁽¹¹⁹⁾.
- (148) Spółka IN wyjaśniła w swojej odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania ⁽¹²⁰⁾, że nawet bez znajomości modeli wyceny swojego konkurenta zebrała mimo to ogólnodostępne sprawozdania roczne największych przedsiębiorstw zajmujących się tworzeniem stron internetowych świadczących usługi na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach. Według IN podmioty prywatne oferujące usługi sieciowe na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach uzyskują średnią marżę zysku w wysokości [...] ⁽¹²¹⁾. Spółka IN utrzymuje zatem, że jej szacowana marża zysku spółki w wysokości [od ... % do ... %] jest zgodna z marżami uzyskiwanymi na rynku ⁽¹²²⁾.
- (149) Urząd przypomina, że zgodnie z orzecznictwem średni zwrot w sektorze można wykorzystać jako wskaźnik braku pomocy ⁽¹²³⁾. Urząd uważa zatem, że skoro marża zysku w wysokości [...] % w przypadku świadczenia usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług byłaby do przyjęcia dla inwestora rynkowego, model biznesowy IN był zgodny z testem prywatnego inwestora.
- (150) Ponadto spółka IN przekazała pewne informacje ⁽¹²⁴⁾ w odniesieniu do argumentu wysuniętego przez skarżącego, jakoby strona *visitnorway.com* była wartością samą w sobie ze względu na markę i domenę (zalicza się do najczęściej odwiedzanych platform turystycznych w Norwegii), których to informacji nie wzięto pod uwagę. Urząd rozumie, że – zgodnie z argumentem skarżącego – skoro marka *visitnorway.com* ma wartość ekonomiczną, regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach również powinny uiszczać opłaty za pośredni zysk uzyskany z korzystania z tej marki.
- (151) Zdaniem IN wartość ta jest nieznaczną. Aby poprzeć swój wniosek, spółka IN zatrudniła zewnętrznego konsultanta, przedsiębiorstwo NetNames, które oszacowało wartość domeny na 20 000 USD ⁽¹²⁵⁾. Wartość domeny oparto na porównaniu jej z innymi, lecz porównywalnymi, domenami. Uwzględniając koszty prowadzenia *visitnorway.com*, ekspert zewnętrzny potwierdził wnioski IN, że wartość domeny jest nieznaczną. Urząd nie widzi żadnych podstaw do kwestionowania tego wniosku.

⁽¹¹²⁾ W orzecznictwie przyjęto, że przedsiębiorstwa publiczne mogą oczekiwać długoterminowej maksymalizacji zysków. Zob. wyroki w sprawie C-303/88 Włochy przeciwko Komisji (Lanerossi), EU:C:1991:136, pkt 22; w sprawie C-305/89 Włochy przeciwko Komisji (Alfa-FIAT), EU:C:1991:142, pkt 20; i w sprawie T-319/12 oraz T-321/12 Ciudad de la Luz przeciwko Komisji, EU:T:2014:604, pkt 41.

⁽¹¹³⁾ Sąd podkreślił konieczność wykazania przez przedsiębiorstwa publiczne racjonalności ekonomicznej realizowanych projektów. Zob. wyrok w sprawie T-565/08 Corsica Ferries, EU:T:2012:415, pkt 84.

⁽¹¹⁴⁾ Wyrok w sprawach połączonych 67/85, 68/85 oraz 70/85 van der Kooy BV, EU:C:1988:38, pkt 29 i 30, oraz wyrok w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, EU:C:1996:64, pkt 10.

⁽¹¹⁵⁾ W decyzji w sprawie SFMI-Chronopost Komisja stwierdziła, że normalne jest, iż w okresie rozruchu płatności dokonywane przez nowe przedsiębiorstwo na wsparcie logistyczne i handlowe udzielane przez spółkę dominującą pokrywały jedynie koszty zmienne. (Decyzja Komisji 98/365/WE z dnia 1 października 1997 r. w sprawie domniemanej pomocy udzielonej przez Francję na rzecz SFMI-Chronopost (Dz.U. L 164 z 9.6.1998, s. 37).

⁽¹¹⁶⁾ Pismo IN z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730560).

⁽¹¹⁷⁾ Zob. odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽¹¹⁸⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688215) oraz odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽¹¹⁹⁾ Załącznik 7 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720782).

⁽¹²⁰⁾ Odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775).

⁽¹²¹⁾ Załącznik 7 do odpowiedzi IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720782).

⁽¹²²⁾ Pismo IN z dnia 28 października 2013 r. (dokument nr 688215).

⁽¹²³⁾ Wyroki w sprawie WestLB przeciwko Komisji, pkt 254, oraz w sprawie Ciudad de la Luz przeciwko Komisji, pkt 44.

⁽¹²⁴⁾ Pismo IN z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730559).

⁽¹²⁵⁾ Kopię odpowiedzi od NetNames przesłano do Urzędu (załącznik III) wraz z pismem IN z dnia 24 listopada 2014 r. (dokument nr 730560).

- (152) Urząd uważa zatem, że spółka IN postąpiła prawidłowo, nie włączając korzystania z marki *visitnorway.com* jako dodatkowego kosztu ponoszonego przez regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach.
- (153) Urząd stwierdza zatem, że umowy handlowe IN, w tym umowy typu premium, są zawierane z zamiarem osiągnięcia długoterminowej rentowności oraz zgodnie z testem prywatnego inwestora.

1.2.3. **Wniosek**

- (154) Urząd stwierdza, że spółka IN, świadcząc usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, stosuje odpowiedni mechanizm alokacji kosztów i system księgowania, co pozwala jej na właściwe zidentyfikowanie kosztów i przychodów związanych z tymi usługami.
- (155) Ustalono również, że spółka IN nie rezygnuje z zysków uzyskiwanych w wyniku świadczenia tych usług. Spółka IN działa zgodnie z testem prywatnego inwestora.
- (156) Urząd stwierdza zatem, że spółka IN, świadcząc usługi infrastruktury sieciowej i powiązane usługi na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach za pośrednictwem umów partnerstwa typu premium, nie otrzymuje pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.

1.2.4. **Domniemana pomoc państwa na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach**

1.2.5. **Czy regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach można uznać za „przedsiębiorstwa”**

- (157) Jak już wyjaśniono powyżej, zob. motyw 87, art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG ma zastosowanie jedynie wtedy, gdy beneficjenci pomocy państwa są przedsiębiorstwami.
- (158) Jak już stwierdzono w motywie 18 powyżej, Urząd zauważa, że regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach nie ustanowiono w celu maksymalizacji zysków dla samego podmiotu lub jego udziałowców, lecz raczej w celu rozszerzenia i promowania działalności gospodarczej ich udziałowców oraz klientów.
- (159) Urząd przypomina jednak, że zastosowanie zasad pomocy państwa nie zależy od tego, czy podmiot założono w celu osiągania zysków. Jak wynika z orzecznictwa, podmioty nienastawione na zysk również mogą oferować towary i usługi na rynku ⁽¹²⁶⁾. Jeżeli ma to miejsce, wówczas podmioty nienastawione na zysk są objęte zakresem zasad pomocy państwa.
- (160) Urząd uważa, że – podobnie jak w przypadku IN – regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach świadczą usługi o charakterze gospodarczym i usługi niemające charakteru gospodarczego. Promocja określonych usług turystycznych stanowi działalność gospodarczą, zob. motyw 28 powyżej. Podmioty takie uznaje się zatem za przedsiębiorstwa w odniesieniu do tych usług.

1.2.6. **Istnienie korzyści po stronie regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach**

- (161) Spółka IN wykazała, że chociaż jest organizacją nienastawioną na zysk, umowy partnerstwa typu premium są podpisywane przy założeniu osiągnięcia rozsądnej rentowności w perspektywie długoterminowej. W modelu wyceny IN przewidziano zwrot w wysokości [od ... % do ... %] (zob. sekcja 1.2.2.2 powyżej). Dane przekazane przez IN wskazują, że w praktyce również osiągnięto tę oczekiwaną rentowność. Dane wskazują, że inwestycje IN w nową strukturę *visitnorway.com* przyniosły zysk w 2013 r. W latach 2014 i 2015 oczekuje się ujemnego zysku, ale na okres 2016–2018 przewiduje się stały i rozsądny zysk. Średni zysk jest zgodny z zyskiem uzyskiwanym przez jeden z podmiotów prywatnych oferujących usługi sieciowe regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach ⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²⁶⁾ Wyroki w sprawach połączonych od 209/78 do 215/78 oraz 218/78 *Van Landewyck*, EU:C:1980:248, pkt 88; w sprawie C-244/94 *FFSA i in.*, EU:C:1995:392, pkt 21; oraz w sprawie C-49/07 *MOTOE*, EU:C:2008:376, pkt 27 i 28.

⁽¹²⁷⁾ Odniesienie do wiadomości e-mail z dnia 17 kwietnia 2015 r. przesłanej przez IN (dokument nr 754218) oraz odpowiedź IN na decyzję o wszczęciu postępowania (dokument nr 720775), rozdział 4.3.3.2.

- (162) W rezultacie Urząd stwierdza, że regionalne rady ds. turystyki ani organizacje zarządzania turystyką w regionach nie uzyskują żadnej korzyści przez pozyskiwanie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług poniżej ceny rynkowej.
- (163) Co więcej, wbrew oświadczeniom skarżącego, zob. motywy 54 i 65 powyżej, Urząd zapewniono, że nie świadczone żadnych nieodpłatnych usług tłumaczeniowych na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach, które przenoszą się do IN.
- (164) Władze norweskie wyjaśniły, że strony umów partnerstwa typu premium nie otrzymują nieodpłatnych usług tłumaczeniowych, lecz wręcz przeciwnie – uzyskują wsparcie tłumaczeniowe w mniejszym zakresie niż to oferowane partnerom będącym stronami umów standardowych, tj. regionalnym radom ds. turystyki i organizacjom zarządzania turystyką w regionach, które nie przenoszą się na *visitnorway.com*, zob. motyw 77 powyżej.
- (165) W związku z powyższym Urząd uznaje, że nie istnieje domniemany warunek powiązany towarzyszący podpisywaniu umów typu premium.

1.2.7. **Wniosek**

- (166) Na tej podstawie Urząd stwierdza, że regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach wraz z usługami infrastruktury sieciowej i powiązanymi usługami pozyskiwanymi od IN nie otrzymały pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.

2. **WNIOSEK**

- (167) Jako że Urząd stwierdził powyżej, że ani IN, ani regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach nie uzyskały żadnej korzyści, nie ma konieczności przeprowadzania oceny, czy spełnione są pozostałe warunki art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Spółka Innovation Norway nie otrzymała pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG przez subsydiowanie skrośne swoich usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług w sektorze turystyki środkami publicznymi otrzymanymi tytułem rekompensaty za usługi niemające charakteru gospodarczego świadczone w tym samym sektorze, tj. za ogólną promocję Norwegii jako kierunku wyjazdów turystycznych. Spółka Innovation Norway stosuje mechanizm alokacji kosztów i metodę księgowania, które pozwalają jej na odpowiednie identyfikowanie kosztów i przychodów związanych z jej usługami infrastruktury sieciowej i powiązanymi usługami.

2. Spółka Innovation Norway nie otrzymała pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG przez rezygnację z zysku za świadczenie usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług na rzecz regionalnych rad ds. turystyki i organizacji zarządzania turystyką w regionach.

Artykuł 2

Regionalne rady ds. turystyki i organizacje zarządzania turystyką w regionach nie otrzymały pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG w postaci usług infrastruktury sieciowej i powiązanych usług świadczonych na ich rzecz po cenach niższych niż cena na rynku konkurencyjnym.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja jest skierowana do Królestwa Norwegii.

Artykuł 4

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 4 listopada 2015 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Sven Erik SVEDMAN

Przewodniczący

Helga JÓNSDÓTTIR

Członek Kolegium
